

ZAKON O ELEKTRONSKIM KOMUNIKACIJAMA

POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom se propisuje: obavljanje djelatnosti elektronskih komunikacija, nadležnosti, status, način finansiranja i djelokrug rada Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (u daljem tekstu Agencija), u oblasti elektronskih komunikacija, procedure za operatore i pružaoce usluga elektronskih komunikacija, rješavanje sporova između subjekata na tržištu elektronskih komunikacija, pitanja pružanja Univerzalnog servisa, procedure za racionalno korišćenje ograničenih resursa, pitanja zaštite interesa korisnika usluga, prava i obaveze po pitanju tajnosti elektronskih komunikacija, oblast nadzora i druga pitanja u vezi sa elektronskim komunikacijama.

Izuzeci

Član 2

Ovaj zakon se ne primjenjuje na:

- 1) elektronske komunikacione mreže, radio-stanice, opremu i radiofrekvencije, koje su u funkciji i koriste se isključivo za potrebe odbrane Crne Gore i oružanih snaga, policije i službe bezbjednosti u oblasti međunarodne razmjene određenih informacija;
- 2) usluge informatičkog društva.

Značenje pojedinih izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **Adresa** je niz ili kombinacija decimalnih cifara, simbola i dodatnih informacija koje identifikuju posebne terminalne tačke konekcije na javnu elektronsku komunikacionu mrežu,
- 2) **Broj** je broj ili prefiks, određen preporukom E.164 Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU);
- 3) **Brojevi za pozive u nevolji** su jedinstveni evropski telefonski broj za poziv u nevolji »112« i svi drugi brojevi, koji su kao takvi određeni u planu numeracije;
- 4) **Dodjela numeracije i adresa** je dodjela prava na upotrebu brojeva i/ili serije brojeva i/ili adresa, bez prenosa vlasništva nad brojevima i/ili serijom brojeva i/ili adresa;
- 5) **Elektronska komunikaciona mreža** je skup sredstava koja omogućavaju usmjerenje, komutaciju i prenos signala između određenih priključnih tačaka, žičanim, svjetlosnim ili elektromagnetnim putem, bez obzira na vrstu informacije koja se prenosi;
- 6) **Elektronska komunikaciona infrastruktura** je skup elemenata koji služe za smještaj (građevina, kontejner, ormarić, antenski stub, kablovska kanalizacija i sl.) i podršku (napajanje energijom i vodom, sistemi klimatizacije, uzemljenja, dojava i zaštite i sl) elektronske komunikacione opreme;
- 7) **Elektronska komunikaciona oprema** je oprema koja pripada elektronskim komunikacionim mrežama i kojom se obavljaju usluge elektronskih komunikacija (uređaji, postrojenja, aparati, terminalna oprema, radio stanice i drugi tehnički uređaji uključujući i pripadajući softver);
- 8) **Elektronska komunikaciona usluga** je usluga koja se u potpunosti ili djelimično sastoji od prenosa signala kroz elektronske komunikacione mreže;
- 9) **Elektronska pošta** je svako saopštenje u vidu teksta, glasa, zvuka ili slike, poslato preko elektronske komunikacione mreže, koje se može sačuvati u toj mreži ili u terminalnoj opremi primaoca, dok ga primalac ne preuzme;
- 10) **Funkcionalna mreža/sistem** je elektronska komunikaciona mreža koja imaoca, koji nije operator, služi pri obavljanju sopstvene djelatnosti;

11) Interferencija je prisustvo neželjenih signala na ulazu u prijemnik date elektronske komunikacione opreme, kao posljedica emisije, zračenja, indukcije ili njihovih kombinacija od strane druge elektronske komunikacione opreme. Prisustvo smetnje manifestuje se degradacijom kvaliteta prenosa signala;

12) Interkonekcija (međumrežno povezivanje) je fizička ili logička veza elektronskih komunikacionih mreža, kojom se omogućava korisnicima jedne elektronske komunikacione mreže komunikacija sa korisnicima drugih elektronskih komunikacionih mreža, odnosno pristup uslugama drugih operatora;

13) Interfejs aplikacionih programa (API) je programski softver interfejsa između aplikacija, koji obezbjeđuju emiteri ili pružaoci usluga, u naprednijoj digitalnoj televizijskoj opremi za radijske usluge i usluge digitalne televizije;

14) Javna elektronska komunikaciona mreža je elektronska komunikaciona mreža koja se koristi u cjelini ili pretežno za obezbjeđivanje javnih elektronskih komunikacionih usluga;

15) Javna telefonska mreža je elektronska komunikaciona mreža koja se koristi za obezbjeđivanje javno dostupnih telefonskih usluga i omogućava prenos govornih i drugih komunikacija;

16) Javna elektronska komunikaciona usluga je javno dostupna elektronska komunikaciona usluga koja se pruža na tržišnoj osnovi;

17) Javno dostupna telefonska usluga je usluga koja je na raspolaganju javnosti i obuhvata: predavanje i primanje unutrašnjih i međunarodnih poziva; obezbjeđivanje pomoći posrednika; obezbjeđivanje službe informacija i imenika; usluge javnih govornica; pristup do usluga poziva u nuždi preko brojeva koji su za te usluge određeni u planu numeracije;

18) Javna telefonska govornica je javno dostupni telefon, čije korišćenje se plaća sredstvima plaćanja, kao što su metalni novac ili namjenske elektronske kartice;

19) Korisnik usluge je fizičko ili pravno lice koje koristi ili zahtijeva javne komunikacione usluge;

20) Krajnji korisnik je korisnik usluge koji ne obezbjeđuje javne komunikacione mreže i ne vrši javne komunikacione usluge;

21) Negeografski brojevi su brojevi iz plana numeracije koji nijesu geografski brojevi (nijesu vezani za geografsku lokaciju). Među negeografske brojeve ubrajaju se brojevi mobilnih usluga, besplatnih usluga, usluga sa dodatnom vrijednošću i slično;

22) Numeracija su brojevi ili djelovi ukupnih pozivnih brojeva kojima se omogućava uspostavljanje elektronskih komunikacionih mreža na određenim područjima ili obavljanje određenih elektronskih komunikacionih usluga;

23) Obezbjedivanje elektronske komunikacione mreže je uspostavljanje, upravljanje, nadzor ili obezbjeđivanje raspoloživosti takve mreže;

24) Ograničeni resursi su radio spektar, nacionalni plan numeracije i pozicije u geostacionarnoj orbiti;

25) Operator je fizičko ili pravno lice koje raspolaže javnom komunikacionom mrežom ili sa njom povezanim mogućnostima, odnosno lice koje pruža javne komunikacione usluge;

26) Operatorski pristup je obezbjeđenje raspoloživosti opreme, odnosno usluga drugom operatoru, pod određenim uslovima, u cilju obezbjeđivanja elektronskih komunikacionih usluga. Operatorski pristup, između ostalog, obuhvata: pristup do elemenata mreže i povezanih mogućnosti, koje mogu podrazumijevati i priključivanje opreme (to posebno uključuje pristup do lokalne petlje i uređaja i usluga, koji su potrebni za obezbjeđivanje usluge preko lokalne petlje); pristup do fizičke infrastrukture, uključujući prostorije, kanale i stubove; pristup do odgovarajućih sistema programske opreme i sistema za podršku; pristup do pretvaranja brojeva ili do sistema koji obezbjeđuju jednakovrijedno djelovanje; pristup do fiksnih i mobilnih mreža; pristup do sistema sa uslovnim pristupom za digitalne televizijske usluge; pristup do virtualnih mrežnih usluga;

27) Podaci o lokaciji (ili lokacijski podaci) su, u smislu ovog zakona, bilo kakvi podaci, obrađeni u elektronskoj komunikacionoj mreži, koji ukazuju na geografski položaj terminalne opreme i korisnika javne komunikacione usluge;

28) Podaci o saobraćaju su bilo kakvi podaci koji se obrađuju zbog prenosa komunikacija u elektronskoj komunikacionoj mreži ili zbog njihovog obračunavanja;

29) Poziv je veza koja se uspostavlja uz pomoć javno dostupne telefonske usluge i dopušta dvosmjernu komunikaciju u realnom vremenu;

30) Pozivi u nevolji su pozivi na brojeve u nevolji, koje obrađuju organi koji su u Crnoj Gori određeni za primanje takvih poziva, na području zaštite, spašavanja i pomoći;

31) Pretplatnik je svako fizičko ili pravno lice koje je sa pružaocem javnih komunikacionih usluga sklopilo ugovor u svrhu korišćenja tih usluga, odnosno njihovo obezbjeđivanje od strane operatora;

32) Radiodifuzija je jednosmjerna radiokomunikaciona usluga koja obuhvata predaju, prenos i prijem zvuka, slike i drugih signala namijenjenih za direktan prijem u otvorenom prostoru, bilo da se emituje putem predajnika na Zemlji ili satelita;

33) Radio frekvencija je osnovni fizički parametar elektromagnetnih talasa ili radio talasa koji se slobodno prostiru kroz prostor i čije se vrijednosti konvencionalno nalaze u opsegu od 9 Hz do 3000 GHz;

34) Radio frekvencijski spektar je opseg radio frekvencija određen svojim graničnim frekvencijama;

35) Radio stanica je jedan ili više predajnika ili kombinacija jednog ili više predajnika ili prijemnika, sa jednom ili više antena i drugih uređaja, smještenih na jednoj lokaciji i neophodnih za emitovanje radio signala, osim prijemnika za direktan prijem radiodifuznih signala;

36) Radiokomunikaciona usluga je elektronska komunikaciona usluga koja se vrši korišćenjem radio-frekvencija;

37) Sistem sa uslovnim pristupom je sistem kod kojeg je pristup do zaštićene usluge radiodifuzije u nekodiranom obliku uslovljen zaključenjem pretplatničkog odnosa ili drugog oblika prethodne individualne autorizacije;

38) Terminalna oprema je oprema koja je direktno ili indirektno priključena na terminalnu tačku u cilju predaje ili prijema poruka;

39) Univerzalni servis je grupa telekomunikacionih usluga propisanog kvaliteta, koja se pruža korisnicima po pristupačnoj cijeni, bez obzira na njihov geografski položaj na teritoriji Crne Gore i pristupačnim putevima za osobe sa oštećenjima i osobe sa posebnim socijalnim potrebama;

40) Usluga sa dodatnom vrijednošću ("value-added services") je javna komunikaciona usluga kod koje pružalac "dodaje vrijednost" informacijama korisniku, time što poboljšava njihovu formu ili sadržaj ili obezbjeđuje njihovo pothranjivanje ili pronalaženje;

41) Usluga televizije širokog ekrana je usluga koju, u cjelini ili pretežno, čine programi proizvedeni ili montirani u svrhu prikazivanja na proširenom televizijskom ekranu. Format 16:9 je referentni format za televiziju širokog ekrana.

Nadležnosti Vlade

Član 4

- (1) Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), u oblasti elektronskih komunikacija:
- 1) donosi strategiju sektora elektronskih komunikacija;
  - 2) donosi plan namjene radio-frekvencijskog spektra;
  - 3) odobrava godišnji plan rada i finansijski plan Agencije;
  - 4) usvaja godišnji izvještaj o radu Agencije, uključujući i finansijski izvještaj;
  - 5) periodično određuje minimalni set usluga koje obuhvata Univerzavni servis;
  - 6) određuje uslove korišćenja mreža elektronskih komunikacija u slučajevima vanrednih okolnosti;
  - 7) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom.
- (2) Strategija iz stava 1 tačka 1 ovog člana, naročito sadrži :
- 1) viziju;
  - 2) opšte i konkretne ciljeve;
  - 3) mehanizme za postizanje ciljeva;
  - 4) dinamiku ostvarivanja ciljeva.

Nadležnosti Ministarstva

Član 5

Ministarstvo saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija (u daljem tekstu: Ministarstvo), nadležno je da:

- 1) donosi podzakonske akte u skladu sa ovim zakonom;
- 2) priprema strategiju razvoja ovog sektora;
- 3) obavlja aktivnosti kojima se podstiče razvoj elektronskih komunikacija;
- 4) koordinirano djeluje sa Agencijom u skladu sa svojim nadležnostima iz zakona koji uređuje oblast zaštite konkurencije;
- 5) utvrđuje granične vrijednosti kvaliteta usluga "univerzalnog servisa", predložene od strane Agencije;
- 6) propisuje kriterijume i metodologiju kojih se Agencija mora pridržavati pri donošenju akta o visini tarifa i načinu plaćanja, za operatore elektronskih komunikacionih mreža i pružaoce usluga, koji na osnovu opšte autorizacije obavljaju djelatnost i koriste ograničene resurse;
- 7) ovlašćuje institucije koje mogu da vrše atestiranje elektronske komunikacione, radio i terminalne opreme, u skladu sa propisima koji će biti donijeti na osnovu ovog zakona;
- 8) koordinira rad sa nadležnim ministarstvima i Agencijom u vezi sa korišćenjem radio frekvencija i elektronskih komunikacionih mreža po pitanjima koja su od značaja za odbranu i bezbjednost;
- 9) koordinira i sprovodi odluke Vlade koje se tiču funkcionisanja elektronskih komunikacionih mreža i usluga u vanrednim okolnostima;
- 10) učestvuje u radu stručnih tijela;
- 11) obavlja i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

POGLAVLJE II AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

Djelokrug rada Agencije

Član 6

Uslove za efikasno sprovođenje i unaprjeđivanje utvrđene politike u oblasti elektronskih komunikacija obezbjeđuje Agencija.

Status Agencije

Član 7

- (1) Agencija ima svojstvo pravnog lica, koje vrši javna ovlašćenja u skladu sa zakonom.
- (2) Agencija posluje pod nazivom Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.
- (3) Sjedište Agencije je u Podgorici.
- (4) Agencija se upisuje u Centralni registar Privrednog suda.
- (5) Agencija je funkcionalno nezavisna od pravnih i fizičkih lica koja obezbjeđuju elektronske komunikacione mreže, opremu ili usluge.
- (6) Rad Agencije je javan.
- (7) Statutom Agencije bliže se uređuje unutrašnja organizacija, nadležnosti i djelokrug poslova organa i stručnih službi Agencije, donošenje opštih akata i druga pitanja koja su od značaja za poslove Agencije, utvrđene ovim zakonom i zakonima koji uređuju oblast poštanske djelatnosti.
- (8) Na Statut Agencije saglasnost daje Vlada.

Nadležnosti Agencije

Član 8

Agencija, u oblasti elektronskih komunikacija:

- 1) priprema stručne osnove za izradu regulatornih akata koje donosi Ministarstvo u skladu sa ovim zakonom;
- 2) usvaja procedure i norme za primjenu zakona i pozakonskih akata;
- 3) priprema stručne osnove za izradu propisa koje donosi Ministarstvo, u skladu sa ovim zakonom;
- 4) priprema stručne osnove za izradu Plana namjene radio-frekvencija, koji donosi Vlada i kontroliše njegovu primjenu;
- 5) donosi Planove adresiranja i Planove numeracije i kontroliše njihovu primjenu;
- 6) donosi Plan raspodjele radio-frekvencija i kontroliše njegovu primjenu;
- 7) vrši stalni monitoring radio-frekvencijskog spektra;
- 8) vrši koordinaciju korišćenja radio-frekvencija sa administracijama susjednih država;
- 9) podstiče racionalno korišćenje infrastrukture elektronskih komunikacija;
- 10) rješava pitanja i prigovore, razmatra inicijative i donosi procedure i norme iz domena zaštite interesa i prava korisnika usluga;
- 11) sprovodi postupke javnih tendera i na nediskriminatornim osnovama vrši dodjelu korišćenja ograničenih resursa (radio-frekvencija, numeracije i adresa), operatorima elektronskih komunikacionih mreža i pružaocima elektronskih komunikacionih usluga;
- 12) izdaje odobrenja za frekvencije, numeraciju i adrese;
- 13) vodi registre u skladu sa ovim zakonom;
- 14) određuje, uz saglasnost Vlade, visinu naknada koje Agenciji plaćaju operatori elektronskih komunikacionih mreža i pružaoci usluga, na osnovu stvarnih troškova Agencije i utvrđenih kriterijuma propisanih od strane Ministarstva;
- 15) rješava sporove između subjekata na tržištu elektronskih komunikacija, saradujući sa institucijama nadležnim za zaštitu konkurencije i zaštitu korisnika;
- 16) sprovodi zakonom propisanu proceduru za određivanje operatora Univerzalnog servisa, prati razvoj Univerzalnog servisa, administrira i rukovodi prikupljanjem naknada od drugih operatora po tom osnovu;
- 17) uređuje i redovno ažurira elektronsku bazu podataka u sektoru elektronskih komunikacija, omogućavajući pristup svim informacijama koje nemaju regulatorna ograničenja u pogledu tajnosti ;
- 18) vrši nadzor tržišta, utvrđuje operatore sa značajnom tržišnom snagom i preduzima preventivne mjere za sprječavanje negativnih efekata značajne tržišne snage operatora;
- 19) vrši nadzor nad radom operatora u sektoru elektronskih komunikacija, u smislu usklađenosti sa zakonom, podzakonskim aktima i važećim tehničkim propisima i standardima;
- 20) nadzire ispunjavanje obaveza propisanih operatorima elektronskih komunikacionih mreža i/ili elektronskih komunikacionih usluga, u slučaju vanrednih okolnosti;
- 21) razvija saradnju sa regulatornim tijelima drugih zemalja, a u okviru svojih nadležnosti, uz saglasnost Ministarstva, obavlja i druge aktivnosti u međunarodnim organizacijama iz oblasti elektronskih komunikacija;
- 22) ispituje tržište i javno mnjenje i sprovodi otvorene konsultacione postupke, omogućavajući svim zainteresovanim stranama da daju primjedbe i komentare u vezi sa inicijativama, mjerama, odlukama i aktima koje priprema, predlaže ili donosi;
- 23) organizuje stručna savjetovanja po pojedinim pitanjima iz oblasti elektronskih komunikacija;
- 24) priprema i dostavlja Vladi na saglasnost program rada i finansijski plan za sljedeću kalendarsku godinu;
- 25) priprema i dostavlja Vladi godišnji izvještaj sa osnovnim pokazateljima o dinamici razvoja tržišta elektronskih komunikacija za prethodnu godinu, uključujući i finansijski izvještaj;
- 26) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.

Organi Agencije

Član 9

(1) Organi Agencije su: Savjet Agencije i Izvršni direktor Agencije.

(2) Savjet Agencije ima predsjednika, koji vrši funkciju profesionalno u Agenciji i četiri člana Savjeta, koji vrše funkciju honorarno, a mogu i profesionalno u Agenciji. Predsjednik Savjeta, organizuje sjednice i predsjedava radom Savjeta, a u njegovom odsustvu mijenja ga član Savjeta koga izabere Savjet na prvoj sjednici. Redovne sjednice održavaju se najmanje jednom mjesečno, a ostale po potrebi. Za svoj rad Savjet odgovara Vladi.

(3) Dužnosti Savjeta su da: donosi Statut Agencije; donosi procedure, norme i odluke koje se zasnivaju na regulatornim pravilima, u skladu sa ovim zakonom (o tržišnoj moći, tarifama, kolokaciji, interkonekciji, Univerzalnog servisa i naknadama po tom osnovu, o procedurama javnih tendera, o sporovima između subjekata na tržištu i sl.); donosi program rada i finansijski plan Agencije; donosi plan raspodjele radio-frekvencija, donosi Planove adresiranja i Planove numeracije; dostavlja godišnji izvještaj za Vladu uključujući i finansijski izvještaj.

(4) Izvršni direktor vrši funkciju profesionalno u Agenciji. Izvršni direktor zastupa i predstavlja Agenciju, odgovara za zakonitost rada Agencije i organizuje i vodi poslovanje stručnih službi Agencije. Za svoj rad izvršni direktor odgovara Savjetu Agencije.

Imenovanje organa Agencije

Član 10

(1) Predsjednika i članove Savjeta Agencije, po raspisanom javnom konkursu, na predlog Ministarstva, imenuje Vlada.

(2) Predsjednik Savjeta i članovi Savjeta imenuju se na period od pet godina. Za prvi izbor Savjeta, dva člana Savjeta imenuju se na period od pet godina, a dva člana na period od tri godine. Na period od pet godina, imenuju se kandidati sa boljim referencama (dužina i vrsta radnog iskustva, posebne specijalizacije, poznavanje više stranih jezika i sl.).

(3) Izvršnog direktora imenuje Savjet, na period od četiri godine. Postupak javnog konkursa za izbor Izvršnog direktora sprovodi komisija koju imenuje predsjednik Savjeta Agencije.

(4) Predsjednik Savjeta, članovi Savjeta i izvršni direktor ne mogu biti imenovani više od dva puta uzastopno.

Kriterijumi za izbor organa Agencije

Član 11

(1) Predsjednik Savjeta, članovi Savjeta i izvršni direktor moraju biti crnogorski državljani sa prebivalištem u Crnoj Gori koji, pored opštih, moraju ispunjavati i posebne uslove:

- 1) visoka stručna sprema iz oblasti telekomunikacije, elektronike, ekonomije i prava;
- 2) najmanje pet godina iskustva na poslovima iz područja elektronskih komunikacija.

(2) Predsjednik Savjeta, članovi Savjeta, izvršni direktor i članovi njihovih porodica ne smiju imati vlasnička prava ili drugi interes u subjektima koji eksploatišu mreže elektronskih komunikacija, pružaju usluge ili obezbjeđuju opremu.

(3) Lica iz stava 1 ovog člana ne mogu biti poslanici i odbornici, funkcioneri ili članovi organa političkih stranaka.

(4) Dokaz o ispunjavanju uslova iz stava 2 ovog člana je izjava kandidata.

Razrješenje organa Agencije

Član 12

(1) Vlada će razriješiti predsjednika ili člana Savjeta Agencije prije isteka mandata, ako:

- 1) podnese ostavku;
- 2) je osuđen za krivično djelo ili za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje dužnosti;
- 3) ne poštuje odredbe zakona, nestručno i nesavjesno obavlja svoju dužnost;
- 4) svojim ponašanjem i radom dovede u pitanje nezavisnost i ugled Agencije;
- 5) trajno izgubi sposobnost za vršenje dužnosti;

6) postupa suprotno članu 11 st. 2 i 3 ovog zakona.

(2) Savjet Agencije će razriješiti izvršnog direktora Agencije prije isteka mandata u slučajevima iz stava 1 ovog člana.

Izvori finansiranja, finansijski plan i program rada Agencije

Član 13

(1) Izvori finansiranja Agencije su:

- 1) naknade za registraciju;
- 2) naknade za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta;
- 3) naknade po osnovu ovlašćenja za korišćenja radio-frekvencija i numeracije;
- 4) naknade propisane zakonima koji uređuju oblasti koje su u nadležnosti Agencije.

(2) Godišnjim finansijskim planom Agencije projektuju se ukupni prihodi i rashodi, uključujući i rezerve za nepredviđene izdatke, razdvojeni po oblastima regulacije i nadzora tržišta, korišćenja resursa numeracije i radio-frekvencijskog spektra i poštanske djelatnosti.

(3) Finansijski plan Agencije, sa Programom rada, za narednu kalendarsku godinu, Agencija dostavlja Vladi, najkasnije do 1. novembra tekuće godine. Finansijski plan i Program rada Agencije dostavlja se Skupštini Crne Gore na usvajanje, kao poseban dio Budžeta Crne Gore, najkasnije do 1. decembra tekuće godine.

(4) Finansijski plan, sa Programom rada, objavljuju se na način predviđen Statutom Agencije.

Računovodstvo Agencije

Član 14

(1) Agencija vodi odvojeno računovodstvo, po oblastima, u skladu sa posebnim zakonom.

(2) Svi obračuni prihoda i rashoda Agencije podliježu godišnjoj reviziji od strane nezavisnog ovlašćenog revizora, koga imenuje Vlada.

(3) Troškove revizije snosi Agencija.

Višak prihoda nad rashodima

Član 15

Ako se godišnjim obračunom prihoda i rashoda Agencije utvrdi da su ukupno ostvareni prihodi Agencije veći od ukupno ostvarenih rashoda, višak prihoda se izdvaja na poseban račun i može se isključivo koristiti za ispunjenje zakonskih obaveza vezanih za funkciju Agencije u narednoj kalendarskoj godini.

Izveštaj o radu Agencije

Član 16

(1) Agencija, do kraja drugog kvartala tekuće godine, priprema Izveštaj o radu i Finansijski izveštaj za prethodnu godinu.

(2) Izveštaje iz stava 1 ovog člana usvaja Savjet Agencije, uz saglasnost Vlade.

(3) Izveštaj o radu sadrži podatke o:

1) dinamici ostvarivanja konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija i primjeni principa tarifne politike;

2) stepenu ostvarivanja Univerzalnog servisa, sa ocjenom koliko su korisnici zadovoljni ovom uslugom;

3) dodijeljenim ograničenim resursima (radio-frekvencije i numeracija), uz ocjenu racionalnosti njihovog korišćenja;

4) stepenu razvoja sektora elektronskih komunikacija u Crnoj Gori za predmetnu godinu, sa pregledom obima, vrste i kvaliteta usluga koje operatori i pružaoci usluga nude krajnjim korisnicima;

5) planiranim i izvršenim radnim zadacima Agencije za predmetnu godinu.

(4) Finansijski izvještaj sadrži finansijske pokazatelje poslovanja Agencije. Reviziju finansijskog izvještaja vrše nezavisni revizori.

(5) Izvještaj o radu Agencije, finansijski izvještaj i izvještaj revizora objavljuje se na veb-sajtu Agencije.

Registar Agencije

Član 17

(1) Agencija vodi registar operatora, registar odobrenih radio frekvencija, registar dodijeljene numeracije i adresa.

(2) Sadržaj i način vođenja registra propisuje Ministarstvo.

(3) Podaci iz registara čuvaju se pet godina nakon prestanka rada operatora koji pruža javne komunikacione usluge, odnosno obezbjeđuje javne komunikacione mreže ili funkcionalne komunikacione mreže.

Prikupljanje podataka

Član 18

(1) Svi operatori elektronskih komunikacionih mreža i usluga obavezni su Agenciji, na njen pisani zahtjev, staviti na raspolaganje sve podatke kojim raspolažu, uključujući i finansijske, i to u formi i roku kako to Agencija zahtijeva, osim podataka iz čl. 125, 126 i 127 ovog zakona.

(2) Zahtjev Agencije mora biti obrazložen i proporcionalan namjeni i efektu koji treba da proizvede.

Način donošenja odluka

Član 19

(1) O pravima i obavezama operatora koji pružaju elektronske komunikacione usluge i/ili obezbjeđuju elektronske komunikacione mreže odlučuje Savjet Agencije.

(2) Na postupak pred Agencijom primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

(3) Agencija će odlučiti u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva.

(4) Odluke Agencije donosi Savjet, većinom glasova od ukupnog broja članova.

(5) Odluka Agencije je dostupna javnosti na veb-sajtu, uz poštovanje uslova za čuvanje poslovne tajne. Strankama koje su uključene u spor dostaviće se potpuni izvještaj o razlozima na kojima se odluka zasniva.

(6) Protiv odluke Agencije može se izjaviti žalba Ministarstvu, u roku od 15 dana od dana prijema odluke.

(7) Žalba na odluku Agencije ne odlaže njeno izvršenje.

(8) Na odluku Ministarstva može se podnijeti tužba nadležnom sudu.

Mogućnost posredovanja u sporovima

Član 20

(1) U slučaju spora između operatora koji obezbjeđuju elektronske komunikacione mreže ili pružaju usluge, operatori se mogu pisanim putem dogovoriti ili Agencija predložiti da se spor rješava primjenom pravila posredovanja ili arbitražnog postupka, ako bi isti doprinijeli boljem i blagovremenijem rješavanju spora, u skladu sa ciljevima efikasne konkurencije, razvoja tržišta i zaštite interesa korisnika.

(2) Ukoliko je Agencija predložila mehanizme posredovanja, dužna je o tome obavijestiti strane u sporu, bez odlaganja.

Saradnja sa drugim nadležnim organima

Član 21

(1) Agencija je obavezna dostaviti Ministarstvu sve tražene podatke, informacije i tehničku podršku za izvršavanje obaveza propisanih ovim zakonom, u roku koji odredi Ministarstvo.

(2) Agencija je obavezna regulatornom organu za programske sadržaje, na njegov zahtjev, dostavljati informacije i podatke koji su mu neophodni za obavljanje regulatorne funkcije u ovoj oblasti (monitoring emisija, podaci o slobodnim radiodifuznim frekvencijama i sl.), u roku koji odredi regulatorni organ za programske sadržaje, a koji ne može biti kraći od sedam dana.

POGLAVLJE III ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE MREŽE

Obezbjeđivanje elektronskih komunikacionih mreža i usluga

Član 22

Svako fizičko ili pravno lice može izgrađivati, obezbjeđivati i koristiti elektronske komunikacione mreže i opremu sa pripadajućom infrastrukturom, pod uslovima koji su određeni ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona i drugim propisima, ako to nije u suprotnosti sa javnim redom, životom i zdravljem ljudi, kao i nacionalnom i javnom bezbjednošću.

Javni interes

Član 23

Izgradnja, održavanje, razvoj i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža i opreme sa pripadajućom infrastrukturom, kao i pružanje elektronskih komunikacionih usluga, upravljanje i korišćenje radio-frekvencijskog spektra, numeracije i adresa su djelatnosti od javnog interesa za Crnu Goru.

Izgradnja

Član 24

(1) Izgradnja elektronskih komunikacionih mreža, sa pripadajućom infrastrukturom, se obavlja saglasno zakonu i propisima koji uređuju oblast izgradnje objekata, ukoliko to nije u suprotnosti sa ovim zakonom.

(2) Izgradnja i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža i opreme i pružanje elektronskih komunikacionih usluga se moraju obavljati na način koji omogućava potpuni nadzor i regulatornu kontrolu od strane nadzornih organa utvrđenih ovim zakonom i zakonom kojim se reguliše izgradnja objekata.

Tehnički uslovi za priključenje na javne elektronske komunikacione mreže

Član 25

(1) Elektronska komunikaciona mreža i terminalna oprema namijenjena za priključenje na javnu elektronsku komunikacionu mrežu moraju ispunjavati tehničke uslove koji omogućavaju: slobodan izbor operatora i terminalne opreme; sigurnost upotrebe; integritet javne elektronske komunikacione mreže i interoperabilnost javnih elektronskih komunikacionih usluga.

(2) Uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Kućne instalacije i zajednički sistemi

Član 26

(1) Prilikom izgradnje stambenih i poslovnih objekata, namijenjenih daljoj prodaji ili zajedničkom korišćenju, investitor objekta mora izgraditi pretplatničke komunikacione kablove, kablove za kablovsku distribuciju i zajednički antenski sistem, koji su potrebni isključivo za taj objekat, saglasno projektnoj dokumentaciji.

(2) Kablovi i sistemi iz stava 1 ovog člana, kao i ostali elementi elektronske komunikacione mreže moraju biti izgrađeni tako da je omogućen jednostavan prilaz, zamjena, modernizacija i korišćenje koje nije uslovljeno režimom upotrebe od strane pojedinih korisnika ili pružaoca usluga.

(3) Investitor objekta iz stava 1 ovog člana je obavezan da izgradi odgovarajuće priključke na javne elektronske komunikacione mreže.

(4) Obaveze investitora iz st. 1, 2 i 3 ovog člana propisuje Agencija.

Prilagođavanje korišćenja javnih elektronskih komunikacionih usluga

Član 27

(1) Vlasnik ili ovlašćeni korisnik stambenog ili poslovnog objekta, u svom dijelu objekta ili prostora, može zbog svojih potreba prilagoditi korišćenje javnih elektronskih komunikacionih usluga, na način koji nema štetan uticaj unutra i izvan tog prostora, u skladu sa zakonom.

(2) Način i opseg prilagođavanja iz stava 1 ovog člana, za objekte ili prostore namijenjene za javnu upotrebu, propisuje Ministarstvo.

Aktivnosti u zoni telekomunikacionih objekata

Član 28

(1) U blizini objekata, opreme i u blizini trasa na kojim su postavljene komponente elektronskih komunikacionih mreža ili radio koridora ne smiju se izvoditi radovi, graditi novi objekti, saditi sadnice ili preduzimati bilo koje druge aktivnosti koje bi mogle oštetiti komponente elektronskih komunikacionih mreža ili ometati njihov rad.

(2) Pri izgradnji i uspostavljanju elektronskih komunikacionih mreža i opreme, na zemljištu i objektima koji nijesu u njihovom vlasništvu, operatori su dužni da sprovedu mjere zaštite svoje opreme i objekta od oštećenja do kojih bi moglo da dođe redovnim korišćenjem odnosno zemljišta ili objekta.

(3) U zaštitnoj zoni ili radio koridoru radio-stanice ne smiju se izvoditi radovi, graditi novi objekti, postavljati tehnička oprema ili obavljati bilo koje druge aktivnosti koje bi mogle ometati prostiranje elektromagnetnih talasa ili uzrokovati smetnje u radio komunikacijama.

(4) Troškove preduzimanja mjera i troškove pribavljanja saglasnosti iz stava 2 ovog člana snosi investitor, odnosno izvođač radova.

(5) Ministarstvo, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove uređenja prostora, u skladu sa propisima koji uređuju planiranje i uređenje prostora i izgradnju objekata, donosi propis kojim se određuju elementi elektronskih komunikacionih mreža i pripadajuće infrastrukture, širine zaštitnih zona i vrste radio koridora, u čijoj zoni nije dopuštena gradnja drugih objekata u smislu stava 1 ovog člana.

Izmještanje i zaštita postojećih javnih komunikacionih mreža

Član 29

(1) Operator koji ima namjeru da gradi javnu elektronsku komunikacionu mrežu može da, pri ustanovljavanju prava na korišćenje ili na službenost nepokretne imovine, ukoliko je to neophodno, traži izmještanje, izmjenu ili proširenje drugih postojećih objekata i sredstava.

(2) Troškovi za izmještanje, izmjenu ili proširenje objekata i sredstava moraju u potpunosti da budu naknađeni od podnosioca zahtjeva.

(3) U slučaju kada je, radi izgradnje komunalnih objekata i drugih javnih objekata i instalacija, potrebno da se izmjesti ili zaštiti postojeća elektronska komunikaciona mreža ili pripadajuća infrastruktura, investitor gradnje ima obavezu da obavijesti vlasnika elektronske komunikacione mreže ili pripadajuće infrastrukture, najmanje 30 dana prije predviđenog početka radova i da mu obezbijedi pristup radi nadzora nad izvođenjem radova.

(4) Zainteresovane strane mogu ugovorom da odrede prava i obaveze prilikom izmještanja i zaštite svojih objekata.

Izgradnja u pojasu saobraćajnica

Član 30

(1) Investitor je dužan, najmanje 30 dana prije početka izgradnje saobraćajnice dostaviti Agenciji obavještenje koje sadrži datum početka i završetka radova i trasu saobraćajnice.

(2) Obavještenje iz stava 1 ovog člana Agencija je dužna objaviti na svom veb - sajtu.

(3) Investitor iz stava 1 ovog člana, na zahtjev operatora elektronskih komunikacionih mreža, nediskriminatorno i u dobroj namjeri pregovara o mogućnosti i uslovima građenja elektronskih komunikacionih objekata i infrastrukture u pojasu saobraćajnice.

(4) Aktivnosti u zoni telekomunikacionih objekata i izmještanje i izaštita postojećih javnih komunikacionih mreža iz čl. 28 i 29 ovog zakona, kao i izgradnja u pojasu saobraćajnica iz ovog člana ne mogu se preduzimati bez saglasnosti Agencije, koja je obavezna prije izdavanja saglasnosti pribaviti mišljenje organa nadležnih za bezbjednost i odbranu.

JAVNE ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE MREŽE

Prijava

Član 31

(1) Operator može biti fizičko ili pravno lice koje raspolaže javnom komunikacionom mrežom ili sa njom povezanim mogućnostima, odnosno lice koje pruža javne komunikacione usluge i koje je registrovano za obavljanje telekomunikacione djelatnosti.

(2) Prije početka, prestanka ili izmjene režima korišćenja javnih elektronskih komunikacionih mreža ili pružanja javnih elektronskih komunikacionih usluga potrebno je Agenciji podnijeti prijavu u pisanoj formi.

(3) Operator će početi sa radom ili će izmijeniti režim korišćenja javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili servisa nakon dostavljanja prijave iz stava 2 ovog člana.

(4) Prijava iz stava 2 ovog člana sadrži podatke koji su potrebni Agenciji za upis, brisanje ili ažuriranje Registra operatora, i to:

1) ime, matični broj i adresu za fizička lica;
2) naziv privrednog društva, sjedište, poreski i registarski broj i ovlašćenje zastupnika, za pravna lica;

3) kratak opis javnih komunikacionih mreža odnosno komunikacionih usluga, koji prikazuje karakteristične fizičke osobine mreže i opreme, njihov uticaj na životnu sredinu i način funkcionisanja i pružanja usluga;

4) predviđeni datum početka, izmjene ili prestanka obezbjeđivanja ili pružanja javnih komunikacionih mreža i usluga.

(5) Agencija je dužna da, u roku od sedam dana nakon prijema prijave sa svim potrebnim podacima i dokazima iz stava 4 ovog člana, upiše operatora u Registar i o tome ga obavijesti u pisanoj formi.

(6) Agencija će u roku od sedam dana nakon prijema prijave, koja ne sadrži sve potrebne podatke i dokaze iz stava 4 ovog člana, obavijestiti operatora da prijavu treba dopuniti u roku, koji ne može biti kraći od osam dana.

(7) O promjeni podataka iz stava 4 tač. 1 i 2 ovog člana operator mora obavijestiti Agenciju, u roku od 30 dana od dana njihovog nastanka, a o promjeni podataka iz stava 4 tač. 3 i 4 ovog člana, najmanje 15 dana prije predviđenog datuma.

(8) Ukoliko Agencija ne postupi po prijavi iz stava 2 ovog člana u roku propisanom st. 5 i 6 ovog člana, smatraće se da je izvršen upis u Registar.

(9) Imaoci sistema funkcionalnih mreža koji imaju priključke na javne komunikacione mreže dužni su, na zahtjev Agencije ili drugih nadležnih organa, dostaviti prijavu koja sadrži naročito način priključka na javnu mrežu, konfiguraciju mreže, opis mogućnosti korišćenja funkcionalne mreže i sredstava u vanrednim okolnostima.

Plaćanje po osnovu prijave

Član 32

(1) Kod prvog podnošenja prijave iz člana 31 ovog zakona, podnosilac prijave obavezan je Agenciji platiti jednokratnu naknadu za registraciju, koja odgovara stvarnim troškovima upisa u Registar operatora.

(2) Visinu naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Agencija, uz saglasnost Ministarstva.

(3) Na osnovu prijave iz člana 31 ovog zakona, javni operatori elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga su obavezni plaćati Agenciji redovnu godišnju naknadu za troškove regulacije i nadzora tržišta u sektoru elektronskih komunikacija.

(4) Naknada iz stava 3 ovog člana ne obuhvata troškove koje ima Agencija u sprovođenju odredbi zakona koje se odnose na korišćenje ograničenih resursa – frekvencija, numeracije i adresa.

(5) Visina naknade iz stava 3 ovog člana iznosi do 1,5 procenta ukupnog prihoda operatora ostvarenog u prethodnoj godini, u mjeri koja pokriva troškove regulacije i nadzora tržišta u sektoru elektronskih komunikacija predviđenih Finansijskim planom .

(6) Operator je u obavezi da u roku od 60 dana od dana usvajanja Finasijskog plana Agencije uplati sredstva iz stava 3 ovog člana.

(7) Operator je obavezan svake kalendarske godine, a najkasnije do kraja šestog mjeseca tekuće godine, prijaviti Agenciji visinu prihoda iz prethodne godine. Ako operator do tog roka ne prijavi visinu prihoda, Agencija će uzeti kao prihod ukupni prihod operatora iz prethodne godine, na osnovu podataka nadležnog organa za poslove javnih prihoda Crne Gore.

(8) Ako Agencija osnovano sumnja u istinitost podataka koje je saopštio operator, može, po svom izboru, ovlastiti revizora koji će izvršiti provjeru. Ako ocijenjeni prihod odstupa za više od 3 % od prijavljenog prihoda, Agencija prilikom obračuna uzima u obzir ocijenjeni prihod, a troškove revizije snosi operator.

POGLAVLJE IV OPŠTE OBAVEZE OPERATORA

Zajedničko korišćenje elektronske komunikacione infrastrukture

Član 33

(1) U cilju racionalnog korišćenja prostora, zaštite životne sredine ili zdravlja ljudi, javne bezbjednosti ili uređenja prostora, izgradnja objekata i infrastrukture javnih operatora moraju biti obavljene na način da se u najvećoj mogućoj mjeri omogući raspoloživost kvalitetnog zajedničkog korišćenja elektronske komunikacione infrastrukture. Operatori će pri izgradnji i korišćenju komunikacionih mreža preduzeti sve mjere koje omogućavaju pristup i kvalitetno zajedničko korišćenje elektronske komunikacione infrastrukture.

(2) Operatori javnih komunikacionih mreža se moraju sa drugim operatorima javnih komunikacionih mreža dogovarati o zajedničkom korišćenju elektronske komunikacione infrastrukture, ukoliko je takvo korišćenje tehnički izvodljivo i ne uzrokuje štetne smetnje. Na zahtjev za dogovor o zajedničkom korišćenju predmetne infrastrukture operator je dužan odgovoriti u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(3) Agencija podstiče ugovorno uređivanje zajedničkog korišćenja iz stava 1 ovog člana.

(4) Operator, na zahtjev Agencije, najmanje jednom u tri mjeseca, dostavlja ažurirane podatke o svojim kapacitetima koji su od interesa za zajedničko korišćenje predmetne infrastrukture.

(5) Agencija propisuje obim i način dostavljanja podataka iz stava 4 ovog člana.

(6) Kada je operatoru javnih komunikacionih mreža uskraćen pristup elektronskoj komunikacionoj infrastrukturi ili nije postignut dogovor o zajedničkom korišćenju, na zahtjev jedne od stranaka, o predmetu spora odlučuje Agencija, u skladu sa ovim zakonom.

(7) U posebnim slučajevima, kada je zajedničko korišćenje potrebno i iz razloga zaštite životne sredine, zdravlja ljudi, bezbjednosti, planiranja prostora ili racionalnog korišćenja zemljišta, a ukoliko se operatori ne sporazumiju o zajedničkom korišćenju, Agencija će odrediti uslove i pravila za zajedničko korišćenje.

(8) Agencija ne može odrediti zajedničko korišćenje iz stava 7 ovog člana, ako bi isto uticalo na stvarna prava trećeg lica, osim ako je operator pokrenuo postupak eksproprijacije ili uspostavljanja službenosti.

(9) Prije donošenja odluke o zajedničkom korišćenju iz stava 7 ovog člana Agencija će sprovesti postupak javne rasprave.

(10) Agencija spor iz stava 6 ovog člana rješava u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, a spor iz stava 7 ovog člana u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Pregovaranje o interkonekciji i operatorskom pristupu

Član 34

(1) Operatori imaju pravo i dužnost da međusobno pregovaraju o operatorskom pristupu i interkonekciji svojih mreža i da objavljuju ažurirane podatke koji su od interesa za obavljanje ovih pregovora.

(2) Na zahtjev za interkonekciju ili operatorski pristup operator je dužan odgovoriti u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(3) Tehnička i komercijalna pitanja u vezi sa interkonekcijom i operatorskim pristupom operatori rješavaju pisanim ugovorom, u skladu sa ovim zakonom, koji sadrži:

- 1) predmet ugovora;
- 2) usluge koje se pružaju, dogovoreni kvalitet i vremenske rokove;
- 3) komercijalne uslove;
- 4) održavanje operativnosti mreže;
- 5) interoperabilnost usluga;
- 6) prestanak važenja ili isticanja ugovora, ukoliko je zaključen na određeno vrijeme i otkazni rok, ako je zaključen na neodređeno vrijeme;
- 7) procedure za ispunjavanje zahtjeva za zaštitu podataka u pružanju usluga;
- 8) sankcije u slučaju nepoštovanja ugovora;
- 9) metod utvrđivanja odgovornosti za usluge koje se pružaju trećoj strani.

(4) Ugovorne strane su dužne da štite povjerljivost svih podataka koje su razmijenile prilikom zaključenja ugovora iz stava 3 ovog člana. Ovi podaci ne smiju biti korišćeni u druge svrhe.

(5) Ugovorne strane su dužne da jedan primjerak ugovora o interkonekciji i operatorskom pristupu, sa operatorima u Crnoj Gori ili sa operatorima u inostranstvu, dostave Agenciji radi evidencije i ocjene usklađenosti sa zakonom.

(6) Agencija propisuje uslove pod kojima operator može ograničiti interkonekciju ili operatorski pristup.

(7) Ako ne dođe do dogovora o interkonekciji ili operatorskom pristupu, Agencija, na zahtjev jedne od zainteresovanih strana, rješava spor u roku od 30 dana, pri čemu se rješavaju samo ona pitanja po kojima se nije postigla saglasnost među strankama.

Korišćenje funkcionalnih mreža

Član 35

(1) Ukoliko pravna lica čija djelatnost nije isključivo u oblasti elektronskih komunikacija namjeravaju da sopstvene funkcionalne mreže koriste za pružanje javnih elektronskih komunikacionih usluga dužna su da podnesu Agenciji obavještenje u skladu sa članom 31 ovog zakona.

(2) Pravna lica iz stava 1 ovog člana dužna su da osnuju izdvojeno pravno lice za pružanje javnih komunikacionih mreža ili usluga ili da vode izdvojeno knjigovodstvo za aktivnosti vezane za pružanje javnih komunikacionih usluga.

Distribucija digitalnih radio i televizijskih programa i usluga

Član 36

(1) Javne komunikacione mreže koje su namijenjene za distribuciju digitalnih televizijskih programa do prijemnika širokog ekrana moraju biti planirane tako da podržavaju distribuciju usluga i programa televizije širokog ekrana.

(2) Operator koji obezbjeđuje javne komunikacione mreže koje služe za distribuciju digitalnih TV programa do TV prijemnika širokog ekrana mora, prilikom prenosa usluga ili programa televizije širokog ekrana, očuvati njihov format.

(3) Operator iz stava 2 ovog člana mora obezbijediti pristup interfejsima aplikacionih programa (API) ili elektronskih programskih vodiča (EPG) pod pravednim i nediskriminatornim uslovima.

(4) Ministarstvo propisuje uslove za interoperabilnost digitalne radijske i televizijske korisničke opreme, u skladu sa međunarodnim standardima.

Sistemi sa uslovnim pristupom

Član 37

(1) Sistemi sa uslovnim pristupom, uslugama digitalne televizije i radija, moraju imati takve tehničke mogućnosti da operatorima javnih komunikacionih mreža omogućavaju potpunu kontrolu nad pruženim uslugama.

(2) Operator koji pruža uslugu uslovnog pristupa, kojom se omogućava pristup uslugama digitalne televizije i radija od kojih zavisi emitovanje određenih programa, obavezan je da emiterima tih programa, pod nediskriminatornim uslovima, ponudi tehničke usluge kako bi pretplatnici, korišćenjem dekodera, mogli imati pristup uslugama tih emitera.

(3) Operatori koji nude usluge sistema sa uslovnim pristupom obavezni su da za te usluge vode posebno računovodstvo.

Obavezan prenos programskih sadržaja

Član 38

(1) U slučaju kada mreža koja služi za distribuciju signala programa radija i televizije predstavlja preovlađujući način prijema tih programa, u određenoj zoni servisa, Agencija, na zahtjev regulatornog organa za programske sadržaje, operatoru te mreže određuje obavezu prenosa određenih programa ili sadržaja.

(2) Obim i vrstu programa i sadržaja iz stava 1 ovog člana određuje regulatorni organ za programske sadržaje.

Poštovanje medijskog zakonodavstva

Član 39

Operatori mreža koje obavljaju prenos i distribuciju programa radija i televizije, u okviru svojih mogućnosti, moraju preduzeti mjere za sprječavanje prenosa nelegalnih programskih i drugih sadržaja i sprovoditi mjere koje propisuju zakoni i propisi koji uređuju oblasti medija i programskih sadržaja.

POGLAVLJE V OBEZBJEĐIVANJE KONKURENCIJE

Operatori sa značajnom tržišnom snagom

Član 40

(1) U cilju obezbjeđivanja konkurencije i preduprjeđenja štetnih efekata nedostatka konkurencije, Agencija u saradnji sa organom nadležnim za zaštitu konkurencije vrši analizu tržišta usluga elektronskih komunikacija.

(2) U cilju obezbjeđivanja konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija, smatraće se da jedan operator ima značajnu tržišnu snagu u skladu sa ovim zakonom, ako samostalno ili zajedno sa ostalim operatorima na određenom relevantnom tržištu ima ekonomski uticaj koji mu omogućava značajan stepen nezavisnosti u odnosu na njegove konkurente i korisnike.

(3) Ukoliko dva ili više operatora djeluju u tržišnoj strukturi za koju se procijeni da omogućava koordinirane aktivnosti, smatraće se kao operatori u udruženoj dominaciji u odnosu na uslove iz stava 1 ovog člana, čak i u odsustvu strukturalnih ili drugih veza među njima.

(4) Ukoliko na osnovu analize relevantnog tržišta Agencija zaključi da postoji efikasna konkurentnost na datom tržištu, ona ne smije identifikovati nijednog operatora kao operatora sa značajnom tržišnom snagom.

(5) Za operatora koji ima značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu može se smatrati da ima značajnu tržišnu snagu i na drugom povezanom tržištu, ako povezivanje između ovih tržišta omogućava da se tržišna moć sa jednog tržišta prenese na drugo i time jača tržišna snaga operatora.

(6) Pri procjenjivanju da li operator ima značajnu tržišnu snagu u skladu sa stavom 1 ovog člana Agencija će naročito uzeti u obzir sljedeće kriterijume:

1) tržišno učešće telekomunikacionog operatora na relevantnom tržištu i izmjene u strukturi u dužem vremenskom periodu;
2) prepreke za ulazak na relevantno tržište i uticaj potencijalne konkurencije na tom tržištu;

3) uticaj velikih korisnika na snagu operatora (kompenzaciona kupovna moć);

4) elastičnost tražnje;

5) reutno stanje konkurencije na relevantnom tržištu;

6) tehnološka prednost i superiornost;

7) nivo razvijenosti prodajne i distributivne mreže;

8) stepen vertikalne integracije;

9) stepen diferencijacije usluga;

10) privilegovan pristup tržištima kapitala ili finansijskim resursima;

11) da li kontroliše infrastrukturu, čiji se obim ne može lako udvostručiti;

12) povezanost usluga.

(7) Prilikom procjene da li dva ili više operatora imaju značajnu tržišnu snagu u skladu sa stavom 2 ovog člana Agencija će uzeti u obzir naročito sledeće kriterijume:

1) nivo koncentracije relevantnog tržišta, raspoređivanje tržišnih udjela na relevantnom tržištu i njihovo mijenjanje u dužem periodu;

2) prepreke za ulazak na relevantno tržište i uticaj potencijalne konkurencije na tom tržištu;

3) uticaj velikih korisnika na snagu operatora (kompenzaciona kupovna moć);

4) preglednost relevantnog tržišta;

5) homogenost usluga;

6) elastičnost tražnje;

7) nivo tehnoloških inovacija i tehnološkog razvoja;

8) postojanje prekomjernih slobodnih, odnosno neiskorišćenih kapaciteta ;

9) postojanje neformalne ili druge veze između tih operatora;

10) maloprodajni mehanizmi koje primjenjuju operatori kod mjera naknade;

11) postojanje cjenovne konkurencije.

(8) Pri procjenjivanju značajne tržišne snage i primjenjivanju kriterijuma iz ovog člana Agencija saraduje sa organom nadležnim za zaštitu konkurencije, cijeneći međunarodnu praksu.

Određivanje relevantnih tržišta

Član 41

(1) Agencija u saradnji sa organom nadležnim za zaštitu konkurencije, određuje, prati i preispituje relevantne usluge i relevantna geografska tržišta u Crnoj Gori u oblasti usluga elektronskih komunikacija.

(2) Prilikom određivanja tržišta iz stava 1 ovog člana uzima se u obzir praksa Evropske unije. Prije izdavanja akta kojim se određuju relevantne usluge i geografska tržišta Agencija sprovodi postupak javne rasprave.

(3) U slučaju postojanja međunarodnih ugovora i obaveza Crne Gore u ovoj oblasti, Agencija može utvrditi i međudržavna relevantna tržišta.

Analiza relevantnih tržišta

Član 42

(1) Agencija će sprovoditi analizu tržišta, u cilju utvrđivanja anti-konkurentskog ponašanja, u saradnji sa organom nadležnim za zaštitu konkurencije ili samostalno, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Analizu međudržavnih tržišta Agencija sprovodi zajedno sa nadležnim regulatornim organima iz tih država.

Određivanje operatora sa značajnom snagom i nalaganje obaveza

Član 43

(1) Ako na osnovu analize utvrdi da određeno relevantno tržište nije dovoljno konkurentno, Agencija rješenjem određuje operatora, odnosno operatore sa značajnom tržišnom snagom na tom tržištu. Prije donošenja rješenja Agencija može tražiti mišljenje organa nadležnog za zaštitu konkurencije.

(2) Rješenjem izdatim određenom operatoru sa značajnom tržišnom snagom Agencija mora narediti preduzimanje bar jedne od mjera iz čl. 44, 45, 46, 47, 48, 49 i 50 ovog zakona. Pri određivanju ovih obaveza Agencija uzima u obzir načelo racionalnosti i proporcionalnosti, uz obrazloženje naređenih mjera. Rješenje sadrži i realne rokove u kojima se moraju sprovesti određene mjere.

(3) Prilikom ponovnog određivanja određenog operatora za operatora sa značajnom tržišnom snagom, na osnovu analize sprovedene po članu 42 stav 1 ovog zakona, Agencija može izmijeniti opseg naređenih mjera.

(4) Ukoliko se prilikom periodične analize za nekog operatora utvrdi da više nema značajnu tržišnu snagu, ukida se rješenje iz stava 1 ovog člana.

(5) Ako na osnovu analize utvrdi da je relevantno tržište dovoljno konkurentno, Agencija ne smije određivati ni jednog operatora za operatora sa značajnom tržišnom snagom. Ako je to tržište prije bilo nekonkurentno, Agencija novim rješenjem ukida rješenja koja su na tom tržištu određivala operatore sa značajnom tržišnom snagom, uključujući i mjere koje su naređene tim rješenjima.

(6) O obavezama operatora sa značajnom tržišnom snagom na međunarodnom tržištu, Agencija odlučuje zajedno sa drugim nadležnim međunarodnim organima koje to međudržavno tržište obuhvata.

(7) Svaku mjeru na osnovu ovog člana Agencija može sprovesti samo na osnovu prethodno sprovedene javne rasprave sa operatorima, korisnicima usluga i drugim zainteresovanim licima, uz saradnju sa domaćim ili stranim organom nadležnim za zaštitu konkurencije.

Obaveza obezbjeđivanja preglednosti, referentna interkonekciona ponuda

Član 44

(1) Agencija, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, može narediti preduzimanje mjera u cilju javne dostupnosti informacijama koje se tiču pružanja usluga interkonekcije ili operatorskog pristupa, kao što su: računovodstvene informacije, tehničke specifikacije, karakteristike mreže, uslovi korišćenja i cijene usluga. Rješenjem se bliže definiše nivo potrebnih podataka i način i rokovi njihovog objavljivanja, vodeći računa o povjerljivosti podataka.

(2) Ako je operatoru, uz obavezu iz stava 1 ovog člana, naređena i mjera iz člana 45 ovog zakona, Agencija može zahtijevati od operatora da objavi referentnu ponudu za pružanje usluga interkonekcije, odnosno operatorskog pristupa (u daljem tekstu: Referentna interkonekciona ponuda) u roku od 90 dana od dana izdavanja rješenja.

(3) Referentna interkonekciona ponuda mora biti u skladu sa objektivnim mogućnostima operatora i objektivnim potrebama drugih operatora i dovoljno raščlanjena tako da drugi operatori, koji žele određenu uslugu, ne moraju vezano plaćati mogućnosti koje nijesu potrebne za pružanje zahtijevane usluge. Ponuda mora sadržati spisak usluga koje su raščlanjene u skladu sa potrebama ostalih operatora i sa njima povezane uslove, uključujući i cijene i popuste ili principe njihovog određivanja.

(4) U slučaju operatora fiksne mreže, ponuda iz stava 2 ovog člana mora sadržati i segment za raščlanjene komponente usluga pristupa putem lokalne pristupne mreže, uključujući korišćenje elemenata pripadajuće infrastrukture.

(5) Ako ponuda iz stava 2 ovog člana ne odgovara ovom zakonu ili uslovima na tržištu, nakon sprovedene javne rasprave, Agencija može rješenjem narediti njenu izmjenu u roku do 30 dana. Rješenje može sadržati i minimalnu listu elemenata ponude.

(6) Operator može i sam inicirati izmjenu Referentne interkonekционе ponude.

Obaveza obezbjeđivanja jednakog tretmana – nediskriminatornost

Član 45

(1) Agencija, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, može narediti mjeru obezbjeđivanja jednakog tretmana pri pružanju usluge interkonekcije ili operatorskog pristupa.

(2) Naređena mjera jednakog tretmana mora obezbijediti da operator iz stava 1 ovog člana primjenjuje suštinski jednake uslove i jednaki kvalitet pri pružanju usluge interkonekcije ili operatorskog pristupa, svim operatorima koji pružaju suštinski jednake usluge, uključujući i one operatore koji su djelovi njegovog privrednog društva ili sa njime povezanog društva.

(3) Agencija, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, može narediti mjeru dostupnosti određenim djelovima važećih ugovora o interkonekciji ili operatorskom pristupu, vodeći računa o povjerljivosti podataka.

Obaveza odvajanja računovodstvenih evidencija

Član 46

(1) Agencija može, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, narediti preduzimanje mjera u cilju odvojenog računovodstvenog praćenja poslovnih aktivnosti koje se odnose na pružanje usluga interkonekcije ili operatorskog pristupa.

(2) Mjeru iz stava 1 ovog člana Agencija naređuje u cilju kontrolisanja ispunjavanja mjera iz člana 45 ovog zakona ili sprečavanja neosnovanog unakrsnog subvencioniranja. Agencija mjeru posebno naređuje vertikalno integrisanom operatoru, pri čemu može zahtijevati da operator obezbijedi preglednost svojih veleprodajnih ili internih obračunskih cijena. Agencija može odrediti oblik i metodologiju vođenja računovodstva.

(3) Operator iz stava 1 ovog člana mora, na zahtjev Agencije, dostaviti računovodstvene evidencije, uključujući podatke o prihodima od trećih lica.

(4) U cilju pospješivanja konkurencije i otvorenog tržišta Agencija može objaviti informacije koje prikupi po osnovu obaveza iz ovog člana, uzimajući u obzir stepen povjerljivosti podataka.

Obaveza omogućavanja pristupa elementima mreže i njihovog korišćenja

Član 47

(1) Agencija rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, može narediti preduzimanje mjera u cilju ispunjavanja svih razumnih zahtjeva za pristup i korišćenje mogućnosti određenih elemenata elektronskih komunikacionih mreža i pripadajuće infrastrukture, uključujući i pristupnu mrežu. Agencija ovu mjeru naređuje naročito u slučaju kada bi odbijanje navedenog zahtjeva ometalo dovoljnu konkurentnost tržišta na maloprodajnom nivou ili štetilo interesu krajnjih korisnika.

(2) Agencija od operatora iz stava 1 ovog člana može zahtijevati između ostalog da:

1) u dobroj mjeri pregovara sa operatorima o zahtjevima operatorskog pristupa;

- 2) omogućiti operatorski pristup određenim mrežnim elementima, uključujući raščlanjene elemente pristupne mreže;
  - 3) izvrši interkonekciju mreža;
  - 4) ne uskrati prethodno ostvareni operatorski pristup ili korišćenje mogućnosti;
  - 5) obezbijedi određene usluge na veleprodajnoj osnovi, zbog preprodaje tih usluga na maloprodajnom tržištu;
  - 6) odobri otvoreni pristup tehničkim interfejsima, protokolima ili drugim tehnologijama i mogućnosti koje su nezamjenljivo potrebne za interoperabilnost usluga ili mreža, uključujući i virtualne mreže;
  - 7) obezbijedi zajednički smještaj opreme ili druge oblike zajedničkog korišćenja mogućnosti infrastrukture;
  - 8) obezbijedi mogućnosti koje su potrebne za obezbjeđivanje korisnicima interoperabilnosti usluga, od tačke do tačke, uključujući usluge inteligentnih mreža, distributivnih sistema ili roaminga u mobilnim mrežama;
  - 9) obezbijedi pristup sistemima za podršku ili sličnim sistemima koji su potrebni za obezbjeđivanje pravične konkurencije prilikom vršenja usluga;
- (3) Prilikom procjene opsega obaveza iz stava 1 ovog člana, a posebno kada se ocjenjuje da li je naređena mjera proporcionalna željenim efektima, Agencija naročito cijeni:
- 1) tehničku i ekonomsku opravdanost primjene ili instaliranja nove konkurentne opreme, s obzirom na prirodu i vrstu predložene interkonekcije ili pristupa i dinamiku razvoja tržišta i tehnologije;
  - 2) izvodljivost predloženog operatorskog pristupa s obzirom na kapacitete koji su na raspolaganju;
  - 3) početno ulaganje operatora iz stava 1 ovoga člana i rizik u vezi sa tim ulaganjem;
  - 4) potrebu dugoročne zaštite konkurencije;
  - 5) odgovarajuća prava intelektualne svojine;
  - 6) obezbjeđivanje usluga proisteklih iz međunarodnih obaveza Crne Gore .
- (4) Agencija može i detaljnije urediti pojedina pitanja iz ovog člana.

Obaveza nadzora cijena i troškovnog računovodstva

Član 48

- (1) Agencija, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, može narediti preduzimanje mjera u vezi sa pokrivanjem troškova i kontrolom cijena određenih usluga koje se pružaju u cilju obezbjeđivanja interkonekcije, odnosno operatorskog pristupa.
- (2) Agencija može narediti preduzimanje mjera iz stava 1 ovog člana, ako na osnovu analize tržišta ocijeni da bi operator sa značajnom tržišnom snagom, zbog nedostatka efikasne konkurencije ili u cilju njenog suzbijanja, mogao zadržati ili previsoke cijene ili prenisku razliku između maloprodajnih i veleprodajnih cijena.
- (3) Agencija, prilikom naređivanja mjera operatoru iz stava 1 ovog člana, mora uzimati u obzir rizike, ulaganja i obezbjeđenje prihvatljive stope prinosa na investiciona ulaganja operatora.
- (4) Operator kojem je naređeno preduzimanje mjera troškovne orijentacije mora dokazati da su cijene izračunate na osnovu troškova uz prihvatljivu stopu prinosa na investiciona ulaganja. Prilikom provjeravanja ispunjavanja te obaveze Agencija može primijeniti metode troškovnog računovodstva koje su nezavisne od onih koje primjenjuje operator. Agencija može od operatora rješenjem takođe zahtijevati da obrazloži i po potrebi koriguje cijene, pri čemu teret eventualnog dokazivanja snosi operator.
- (5) Agencija može propisati mehanizam pokrivanja troškova ili metodologiju određivanja cijena po osnovu ovog člana, što mora biti primjereno cilju unaprjeđenja efikasnosti i održive konkurencije, ciljeva razvoja i povećanju dobiti za potrošača. Agencija može koristiti i upoređenja sa cijenama na uporedivim tržištima ili tržištima sa razvijenom konkurencijom, uzimajući u obzir specifičnosti domaćeg tržišta.
- (6) U cilju ispunjavanja obaveza operator iz stava 1 ovog člana mora primijeniti sistem troškovnog računovodstva koji odredi Agencija rješenjem. Agencija može odrediti oblik i metodologiju vođenja računovodstva koje mora primijeniti ovaj operator, uključujući kategorizaciju

i razvrstavanje troškova i pravila koja se primjenjuju za raspoređivanje troškova. Usklađenost računovodstva po ovom članu provjerava nezavisni revizor, a Agencija godišnje objavljuje izjavu o usklađenosti na svom veb - sajtu.

Obaveza mogućnosti izbora / predizbora operatora

Član 49

(1) Operatoru fiksne i mobilne telefonske mreže Agencija će, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, odrediti obavezu da njegovim pretplatnicima omogući pristup uslugama svih ostalih operatora javno dostupnih telefonskih usluga, i to:

1) izborom bilo kojeg operatora prilikom svakog poziva upotrebom prefiksa za tog operatora;

2) predizborom određenog operatora na osnovu koda usluge, pri čemu se ne ograničava mogućnost iz stava 1 ovog člana.

(2) Obavezu iz člana 43 stav 1 ovog zakona Agencija može odrediti operatoru rješenjem. Troškove uspostavljanja usluge izbora/predizbora operatora snosi operator.

(3) Operator je dužan troškovno formirati cijene za operatorski pristup i interkonekciju u vezi sa izborom i predizborom operatora.

(4) Operator može pretplatniku obračunati samo jednokratni iznos koji pokriva stvarne troškove stvaranja uslova za pružanje usluge predizbora operatora.

(5) Operator je dužan dostaviti Agenciji na evidenciju i sagledavanje usklađenosti troškovno formiranih cijena za operatorski pristup i interkonekciju u vezi sa izborom i predizborom operatora.

(6) Agencija, u skladu sa prihvaćenim modelom formiranja cijena elektronskih komunikacionih usluga, može propisati limit cijena za uslugu izbora/predizbora operatora, do mjere kojom se obezbjeđuje da cijena usluge ne bude destimulativna za korišćenje ove usluge.

Obaveza regulisanja cijena maloprodajnih usluga

Član 50

(1) Agencija, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona, može operatoru narediti preduzimanje mjera povezanih sa regulacijom maloprodajnih usluga, ako na osnovu tržišnih analiza utvrdi da relevantno tržište usluga namijenjenih krajnjim korisnicima nije dovoljno konkurentno.

(2) Mjera iz stava 1 ovog člana naređuje se samo ako se ocijeni da se nametanjem svih raspoloživih mjera, na osnovu čl. 44, 45, 46, 47, 48, 49 ovog zakona, ne bi ostvarili željeni ciljevi ili ako već naređene mjere nijesu postigle željene ciljeve. U slučaju kada naređene mjere nijesu postigle željene ciljeve, Agencija će preispitati racionalnost njihovog zadržavanja.

(3) Naređene mjere iz stava 1 ovog člana mogu uključivati zabranu:

1) obračunavanja prekomjernih cijena;

2) ometanja ulaska na tržište;

3) ograničavanja konkurencije postavljanjem previsokih ili preniskih cijena;

4) davanja neopravdanih prednosti određenom krajnjem korisniku;

5) neosnovanog vezivanja određenih usluga.

(4) Određivanjem mjera iz ovog člana Agencija može propisati jednu od sljedećih metoda određivanja cijena usluga, i to:

1) metodu ograničavanja maloprodajnih cijena (*Price cap*);

2) metodu regulacije individualnih tarifa;

3) metodu troškovne orijentacije cijene;

4) usklađivanje cijena sa cijenama na uporedivim tržištima.

(5) Prilikom regulisanja mjera iz ovog člana primjenjuju se odredbe člana 48 st. 3, 4, 5 i 6 ovog zakona.

Obaveza obezbjeđivanja minimalnog seta zakupljenih linija

Član 51

(1) Ministarstvo propisuje uslove i način korišćenja minimalnog seta zakupljenih linija i dvogodišnje preispituje njihov opseg, koji je potrebno obezbijediti korisnicima na cijeloj teritoriji Crne Gore, saglasno međunarodnoj metodologiji i praksi, tržišnim i razvojnim potrebama, tehnološkom razvitku i objektivnim mogućnostima operatora.

(2) Ako Agencija, na osnovu tržišne analize, u smislu člana 42 ovog zakona, utvrdi da nema efikasne konkurencije prilikom obezbjeđivanja minimalnog seta zakupljenih linija, rješenjem iz člana 43 stav 1 ovog zakona će operatoru sa značajnom tržišnom snagom odrediti obavezu obezbjeđivanja cjelokupnog minimalnog seta zakupljenih linija ili samo njegovog dijela, ukoliko se ocijeni da je racionalno da ostatak seta zakupljenih linija obezbijede ostali operatori.

POGLAVLJE VI

UNIVERZALNI SERVIS

Definicija i opseg

Član 52

(1) Univerzalni servis predstavlja grupu telekomunikacionih usluga propisanog kvaliteta koja mora biti dostupna svim krajnjim korisnicima po pristupačnoj cijeni, bez obzira na njihov geografski položaj na teritoriji Crne Gore.

(2) Pristupačnost cijene usluga Univerzalnog servisa obezbjeđuje se stvaranjem tehničkih mogućnosti korisniku da nadzire i kontroliše svoju potrošnju, odnosno preko posebnih tarifnih režima za kategorije korisnika sa niskim primanjima.

(3) Nezavisno od razvoja tržišta elektronskih komunikacionih usluga, Crna Gora garantuje korisnicima mogućnost korišćenja Univerzalnog servisa.

(4) Opseg Univerzalnog servisa obuhvata usluge koje se odnose na:

1) ispunjavanje svakog razumnog zahtjeva korisnika za priključak na javnu telefonsku mrežu, na fiksnoj lokaciji, čime se omogućava korišćenje javno dostupnih telefonskih usluga;

2) omogućavanje korisniku uspostavljanja lokalnih, međumjesnih i međunarodnih poziva, prenos komunikacija putem telefaksa i prenos podataka brzinom pogodnom za funkcionalan pristup Internetu;

3) pružanje usluge Univerzalnog telefonskog imenika i Univerzalne službe za davanje informacija korisnicima, o pretplatnicima (u daljem tekstu: Univerzalna služba informacija);

4) obezbjeđivanje usluge javnih telefonskih govornica, uz ispunjavanje razumne potrebe krajnjih korisnika u pogledu geografske pokrivenosti i pružanje mogućnosti besplatnih poziva u nevolji ;

5) obezbjeđivanje određenih povoljnosti za krajnje korisnike – lica sa invaliditetom, koje im omogućavaju i odgovarajući pristup do javno dostupnih telefonskih usluga i njihovo korišćenje, uključujući pristup uslugama, telefonskim govornicama, imeniku i službi informacija.

(5) Opseg i vrstu povoljnosti i mjera iz stava 4 tačka 5 ovog člana utvrđuje Ministarstvo, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove socijalnog staranja.

(6) Kriterijume za ocjenu razumnosti zahtjeva i potreba iz stava 4 tač. 1 i 4 ovog člana utvrđuje Agencija.

(7) Agencija prati razvoj Univerzalnog servisa i inicira Ministarstvu korekciju opsega usluga Univerzalnog servisa iz stava 4 ovog člana.

(8) Vlada, na predlog Ministarstva, može korigovati opseg usluga Univerzalnog servisa, u intervalima koji ne mogu biti kraći od dvije godine.

Univerzalni imenik i Univerzalna služba informacija

Član 53

(1) Univerzalni imenik mora obuhvatiti podatke iz člana 120 ovog zakona, o svim pretplatnicima javno dostupnih telefonskih usluga, koji nijesu tražili zabranu objavljivanja tih podataka. Univerzalni imenik se objavljuje u štampanoj i elektronskoj formi, uz odobrenje Agencije o usklađenosti njegove forme. Za objavljivanje podataka u Univerzalnom imeniku operator Univerzalnog imenika ne smije naplaćivati uslugu objavljivanja podataka o korisnicima, kao i obrnuto.

(2) Univerzalna služba informacija daje podatke o svim pretplatnicima koji su uključeni u Univerzalni imenik i do iste imaju pristup svi krajnji korisnici, uključujući i korisnike javnih govornica.

(3) Podaci u Univerzalnom imeniku moraju se ažurirati redovno, najmanje jednom godišnje, uzimajući u obzir način njegovog izdavanja. Podaci koje daje Univerzalna služba informacija moraju se ažurirati najmanje jednom u 60 dana. Operator Univerzalnog servisa, koji obezbjeđuje Univerzalni imenik, odnosno Univerzalnu službu informacija, neodložno obavještava Agenciju ako mu drugi operator javno dostupnih telefonskih usluga ne dostavi podatke iz stava 1 ovog člana, u roku od 30 dana od dana isteka roka za posljednje ažuriranje podataka.

(4) U slučaju postojanja zajedničke baze podataka korisnika, operator baze će operatoru Univerzalnog imenika omogućiti dostupnost podataka iz baze, u obimu koji odgovara potrebama imenika.

(5) Operator Univerzalnog servisa, koji obezbjeđuje Univerzalni imenik, odnosno Univerzalnu službu informacija, podatke koje dobija od različitih operatora javno dostupne telefonske mreže obrađuje na ravnopravnim osnovama.

Obezbjeđivanje Univerzalnog servisa - određivanje pružaoca

Član 54

(1) Agencija rješenjem, na period od 5 godina, određuje jednog ili više operatora Univerzalnog servisa, tako da pružanje Univerzalnog servisa bude obezbijedeno na cjelokupnom području Crne Gore .

(2) Agencija određuje operatora Univerzalnog servisa metodom javnog konkursa. U slučaju da javni konkurs ne uspije, Agencija rješenjem određuje operatora koji u pružanju javno dostupnih telefonskih usluga na fiksnoj lokaciji ima značajnu tržišnu snagu ili ima najviše pretplatnika na fiksnoj lokaciji, poštujući načela efikasnosti, objektivnosti i transparentnosti.

(3) Predmet javnog konkursa iz stava 2 ovog člana je obezbjeđivanje jedne ili više različitih usluga koje obuhvata Univerzalni servis na određenom području ili na cjelokupnom području Crne Gore.

(4) Kriterijumi izbora operatora, po konkursu iz stava 2 ovog člana, su naročito: sposobnosti pružanja Univerzalnog servisa, odnosno njegovih segmenata na određenom području, troškovi pružanja usluge, cijena usluge i tehnološke mogućnosti mreže u smislu planiranog proširivanja obima i kvaliteta Univerzalnog servisa.

(5) Agencija je obavezna, šest mjeseci prije isteka trajanja rješenja iz stava 1 ovog člana, na osnovu podataka o pružanju Univerzalnog servisa i sprovedene javne rasprave, utvrditi da li je kvalitet usluga takav da je potrebno ponovo odrediti operatora određene usluge.

Cijene, opšti uslovi, prava korisnika Univerzalnog servisa

Član 55

(1) Agencija prati razvoj i visinu cijena usluga iz opsega Univerzalnog servisa.

(2) Cijene pojedine usluge iz opsega Univerzalnog servisa, kod pojedinog operatora, moraju biti jednake na cjelokupnom području i za sve korisnike u Crnoj Gori.

(3) Operator Univerzalnog servisa može pod komercijalnim uslovima, ponuditi cjenovne opcije ili pakete, za korisnike sa niskim primanjima ili lica sa invaliditetom.

(4) Ako Agencija utvrdi da su cijene iz stava 1 ovog člana previsoke, obzirom na prosječnu mjesečnu zaradu, zahtijevaće od pružaoca Univerzalnog servisa da ponudi posebne tarife ili posebne pakete za korisnike sa niskim primanjima ili lica sa invaliditetom, koje su različite od onih koji se u te svrhe obezbjeđuju pod komercijalnim uslovima.

(5) Agencija određuje način procjene pristupačnosti cijena usluga, opsega usluga i posebnih paketa, a Ministarstvo, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove socijalnog staranja, određuje kategorije potrošača koje se smatraju licima sa niskim zaradama, odnosno licima sa invaliditetom.

(6) Nezavisno od opštih obaveza vezanih za prava korisnika operator Univerzalnog servisa obavezan je naročito:

1) odrediti raščlanjene cijene i opšte uslove pružanja usluga, tako da korisnici određene usluge iz opsega Univerzalnog servisa nijesu obavezni plaćati za usluge koje nijesu potrebne ili zahtijevane;

2) u slučaju donošenja rješenja Agencije, pretplatnicima obezbijediti jednu ili više mogućnosti za kontrolu utroška, i to :

- raščlanjivanje računa u skladu sa članom 113 ovog zakona, besplatnu selektivnu blokadu odlaznih poziva za sprječavanje određenih vrsta poziva ili poziva na određenu vrstu brojeva,

- pre-paid sistem za plaćanje pristupa do javne telefonske mreže i korišćenja javno dostupnih telefonskih usluga za korisnike,

- otplaćivanje priključne takse u ratama.

Kvalitet Univerzalnog servisa

Član 56

(1) Ministarstvo, na prijedlog Agencije utvrđuje:

1) parametre kvaliteta Univerzalnog servisa, njihove granične vrijednosti i metode mjerenja;

2) najmanje jednom, za dvogodišnji period, brzinu prenosa primjerenu za funkcionalni pristup Internetu i rok u kojem to treba postići, uzimajući u obzir preovlađujuće tehnologije pristupa, tehnološku i ekonomsku racionalnost i ciljeve strategije sektora elektronskih komunikacija;

3) sadržaj, oblik i način objavljivanja podataka o kvalitetu Univerzalnog servisa.

(2) Operatori Univerzalnog servisa moraju Agenciji dostavljati informacije o promjeni kvaliteta usluga, u roku od 30 dana od dana promjene kvaliteta i najmanje jedanput godišnje objavljivati ažurirane podatke o kvalitetu tih usluga.

(3) Ako Agencija osnovano sumnja u istinitost dostavljenih podataka određenog pružaoca može, po službenoj dužnosti, odrediti nezavisnu reviziju o trošku pružaoca. U slučaju da nezavisna revizija potvrdi istinitost dostavljenih podataka, Agencija snosi troškove revizije.

(4) Ako izmjerene vrijednosti parametara kvaliteta određenog operatora Univerzalnog servisa, najmanje tri puta uzastopno u periodu od jedne godine, ne postižu granične vrijednosti, Agencija može otpočeti postupak izbora novog pružaoca.

Naknada neto troška obezbjeđivanja Univerzalnog servisa

Član 57

(1) Operator Univerzalnog servisa ima pravo na naknadu neto troškova, ukoliko mu obezbjeđivanje usluge, u skladu sa obavezama iz čl. 53 i 55 ovog zakona, predstavlja nepravedan teret i prouzrokuje neto troškove.

(2) Neto troškovi pružanja usluge predstavljaju razliku priraštaja ukupnog prihoda i ukupnog rashoda, koja je uzrokovana obavezama za pružanje usluga Univerzalnog servisa.

(3) Metodologiju proračuna neto troškova propisuje Agencija nakon sprovedenog postupka javne rasprave .

(4) Operator Univerzalnog servisa ima obavezu da troškove proistekle iz mjera preduzetih u skladu sa članom 53 st. 4 i 5 ovog zakona evidentira i vodi odvojeno od ostalih troškova usluge.

(5) Operator Univerzalnog servisa ima obavezu da, do kraja šestog mjeseca u kalendarskoj godini, dostavi Agenciji prikaz neto troškova i računovodstvene evidencije, kao i informacije koje su služile za obračun neto troškova obezbjeđivanja usluge u prošloj godini, u protivnom, operator gubi pravo na naknadu po osnovu neto troškova.

(6) Agencija ili revizor ovlašćen od strane Agencije provjerava i odobrava računovodstvene iskaze i informacije iz stava 5 ovog člana.

(7) Ako je operator Univerzalnog servisa bio izabran na javnom konkursu, Agencija prilikom provjeravanja uzima u obzir troškove pružanja usluge koje je operator ponudio na javnom konkursu. Agencija uzima u obzir drukčije troškove od onih koje je na javnom konkursu ponudio pružalac, samo u slučaju kada je došlo do promjene uslova koji su uzimani u obzir kod javnog konkursa i kada pružalac, objektivno i transparentno, dokaže opravdanost tih odstupanja. Agencija objavljuje rezultate obračuna troškova i rezultate revizije podataka koje joj je dostavio vršilac univerzalne usluge.

(8) Ukoliko Agencija, na osnovu neto troškova, utvrdi da pružanje usluge predstavlja nepravedan teret za operatora Univerzalnog servisa, ona će rješenjem utvrditi visinu naknade, koja ne smije biti veća od visine neto troškova. Pri određivanju ove naknade uzimaju se u obzir i nematerijalne koristi koje je ostvario pružalac usluga.

(9) Agencija može, u cilju smanjenja neto troškova pružanja Univerzalnog servisa, nakon sprovođenja transparentne procedure, zahtijevati od operatora Univerzalnog servisa primjenu određenih tehničkih i drugih rješenja ili ostvarivanje ponuđenih interkonekcionih ugovora ili saradnje sa drugim operatorima, ili priznati neto trošak do iznosa koji bi nastao primjenom zahtijevanog rješenja.

Finansiranje Univerzalnog servisa

Član 58

(1) Naknade neto troškova se obezbjeđuju doprinosom čiji su obveznici svi operatori.

(2) Visinu doprinosa i način plaćanja za pojedinog obveznika određuje Agencija, proporcionalno udjelu njegovog prihoda od pružanja javnih komunikacionih mreža, odnosno usluga, u prihodu sektora elektronskih komunikacija u Crnoj Gori .

(3) Obveznici će svoj doprinos plaćati neposredno pružaocu Univerzalnog servisa, u visini i rokovima koje rješenjem odredi Agencija.

(4) Obveznici, do kraja šestog mjeseca tekuće godine, obavještavaju Agenciju o visini prihoda koje su imali u prethodnoj godini. U slučaju neblagovremenog obavještenja, Agencija, kao prihod iz stava 2 ovog člana, uzima u obzir cjelokupni prihod operatora iz prethodne godine, na osnovu podataka organa nadležnog za javne prihode.

(5) Ako Agencija osnovano sumnja u istinitost podataka koje je dostavio operator, ona ili od nje ovlašćeni revizor može pregledati podatke i ocijeniti prihod. U slučaju da ocijenjeni prihod odstupa od saopštenog prihoda za više od 3%, Agencija prilikom obračuna uzima u obzir ocijenjeni prihod, a troškove revizije snosi operator.

(6) Podaci o naknadi neto troškova obezbjeđivanja Univerzalnog servisa, načinu njihovog raspoređivanja i korišćenja i o djelovima koji su bili finansirani, su javni. Agencija svake godine objavljuje godišnji izvještaj o naknadama neto troškova za obezbjeđivanje Univerzalnog servisa, o izračunatim neto troškovima, o nematerijalnim koristima koje su bile uzete u obzir prilikom obračuna neto troškova i o plaćenim doprinosima.

(7) Ukoliko neto trošak, izazvan zahtjevima po osnovu obaveza propisanih članom 55 stav 4 ovog zakona bude veći od 1% prihoda sektora u toj godini, Ministarstvo će korigovati te zahtjeve ili obezbijediti naplatu za prekomjerni iznos iz budžeta Crne Gore.

POGLAVLJE VII

VANREDNA STANJA I ŠTRAJK

Univerzalni servis za vrijeme štrajka

Član 59

Operator Univerzalnog servisa je dužan da, u cilju obezbjeđivanja neprekidnosti usluge, odlukom u skladu sa zakonom obaveže i odredi zaposlene koji moraju za vrijeme štrajka ili vanrednog stanja omogućiti nesmetano vršenje Univerzalnog servisa.

Vršenje usluga u vanrednim okolnostima

Član 60

(1) Operatori javnih telefonskih mreža i usluga dužni su donijeti plan mjera kojim se obezbjeđuje integritet javne telefonske mreže i omogućava korišćenje usluga u slučajevima većeg ispada ove mreže, ratnog i vanrednog stanja, prirodnih i drugih vanrednih okolnosti. Ove mjere se sprovode dok traju okolnosti zbog kojih su bile donešene. Plan mjera se dostavlja organima nadležnim za odbranu i bezbjednost i drugim organima, na njihov zahtjev.

(2) Za vrijeme vanrednih okolnosti operatori elektronskih komunikacionih mreža i usluga i vlasnici radiostanica, na zahjev nadležnog organa, moraju prilagoditi korišćenje svojih sistema i opreme nastalim okolnostima .

(3) Mjerama iz stava 1 ovog člana naročito se obezbjeđuje neprekidan pristup broju za pozive u nevolji, uključujući i jedinstveni broj 112.

(4) Ministarstvo može detaljnije propisati mjere koje moraju biti uređene planom iz stava 1 ovog člana.

Funkcija prednosti u vanrednim okolnostima

Član 61

(1) Operatori javnih telefonskih mreža moraju svoju mrežu prilagoditi, tako da omogućava dodjelu prednosti komunikacijama iz određenih pristupnih tačaka mreže.

(2) Vlada određuje pristupne tačke i grupe korisnika koji imaju pravo na pristupnu tačku sa prednošću. Određivanje pristupnih tačaka i ukupan broj njihovih korisnika se određuje na način da ne predstavlja neproporcionalan teret za operatore.

(3) Vlada donosi odluku o korišćenju funkcije prednosti za vrijeme trajanja vanrednih okolnosti. Ukoliko je tehnološki neophodno, u cilju omogućavanja funkcije prednosti, Vlada od operatora može zahtijevati prekid djelovanja ostalih telefonskih priključaka ili narediti druge mjere koje doprinose otklanjanju vanrednih okolnosti.

POGLAVLJE VIII OGRANIČENI RESURSI

1. Radio-frekvencijski spektar

Organi nadležni za upravljanje

Član 62

(1) Radio-frekvencijski spektar je ograničeni prirodni resurs koji predstavlja dobro od opšteg interesa nad kojim svojinska prava i ovlašćenja vrši Crna Gora.

(2) Nadležni državni organi, saglasno međunarodnim propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, obezbjeđuju efikasno i nesmetano korišćenje radio-frekvencijskog spektra i obezbjeđuju prava Crne Gore u orbitalnim pozicijama.

(3) Agencija upravlja, vrši nadzor i kontrolu korišćenja radio-frekvencijskog spektra, u skladu sa Planom namjene i Planom raspodjele, odnosno ovim zakonom.

Plan namjene radio-frekvencijskih opsega

Član 63

(1) Planom namjene radio-frekvencijskih opsega definišu se radio-frekvencijski opsezi namijenjeni za pojedine radiokomunikacione službe, kao i osnovni uslovi korišćenja radio-frekvencijskog spektra, saglasno međunarodnim propisima iz oblasti radiokomunikacija.

(2) Plan namjene radio-frekvencijskih opsega donosi Vlada .

(3) Plan namjene radio-frekvencijskih opsega se objavljuje u "Službenom listu Crne Gore" i na veb-sajtu Agencije.

Plan raspodjele radio-frekvencija

Član 64

(1) Plan raspodjele radio-frekvencija sadrži bliže uslove i način korišćenja pojedinačnih radio-frekvencija, po određenim radiokomunikacionim službama, unutar određenih radio-frekvencijskih opsega, saglasno Planu namjene radio-frekvencijskih opsega.

(2) Plan raspodjele radio-frekvencija donosi Agencija.

(3) Plan raspodjele radio-frekvencija utvrđuje Agencija uz saglasnost sa:

1) državnim organima i institucijama nadležnim za civilnu vazдушnu plovidbu i pomorsku plovidbu u vezi planova koji se odnose na radio-frekvencije koje su za potrebe bezbjednosti u vazдушnom saobraćaju i bezbjednosti pomorske plovidbe;

2) državnim organima nadležnim za planiranje i upravljanje radio-frekvencijama u vezi plana koji se odnosi na korišćenje radio-frekvencija za potrebe nacionalne bezbjednosti i odbrane;

3) regulatornim organom za programske sadržaje u vezi plana koji se odnosi na radio-frekvencije koje se koriste u radiodifuziji i savezu radioamatera Crne Gore.

(4) Kod donošenja Plana raspodjele radio-frekvencija uzimaju se u obzir potrebe za nacionalnu bezbjednost i odbranu, zaštitu od prirodnih i drugih elementarnih nepogoda i potrebe za bezbjednost vazдушnog saobraćaja.

(5) Plan raspodjele radio-frekvencija, kao i njegove izmjene i dopune, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove odbrane i ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove, objavljuju se u "Službenom listu Crne Gore" i na veb-sajtu Agencije.

Odobrenje za korišćenje radio-frekvencija

Član 65

(1) Fizička i pravna lica mogu da koriste radio-frekvencije samo na osnovu rješenja o odobrenju korišćenja radio-frekvencija izdatog od Agencije (u daljem tekstu: odobrenje za frekvencije).

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, a u skladu sa Planom namjene i međunarodnim aktima koje je prihvatila Crna Gora, Ministarstvo propisuje koje se frekvencije i pod kojim uslovima mogu koristiti bez odobrenja za frekvencije.

Izdavanje odobrenja

Član 66

(1) Agencija izdaje odobrenje za frekvencije u skladu sa postupkom propisanim ovim zakonom.

(2) Odobrenje za korišćenje radio-frekvencija se donosi na osnovu tendera, u skladu sa postupkom propisanim ovim zakonom, samo za frekvencije koje su namijenjene radiodifuziji ili kada se, u skladu sa članom 68 ovog zakona, utvrdi da se efikasno korišćenje dodijeljenih radio-frekvencija može obezbijediti jedino ograničavanjem broja odobrenja za frekvencije.

Postupak za izdavanje odobrenja za frekvencije

Član 67

(1) Agencija izdaje odobrenje za frekvencije na osnovu podnesenog zahtjeva za izdavanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, koji treba da sadrži sljedeće podatke:

- 1) ime i prezime, adresu i jedinstveni matični broj za fizička lica;
- 2) naziv privrednog društva, sjedište, šifru i broj registracije za pravna lica;
- 3) izjavu o zakonskom zastupniku za pravna lica;
- 4) obrazloženje o potrebi i namjeni za korišćenje radio-frekvencija;
- 5) tehničko rješenje, sa podacima o geografskoj oblasti korišćenja i lokacije predajnika, proračuna propagacije i servisne zone, predviđeni antenski sistem i karakteristike zračenja, ekonomičnost korišćenja frekvencija, uticaj na životnu sredinu i na rad ostalih radiokomunikacionih sistema.

(2) Agencija je dužna da izda Odobrenje za frekvencije, u roku do 45 dana od dana podnošenja zahtjeva, osim kada se radi o dodjeli radio-frekvencija po proceduri tendera, kada ovaj rok mora biti kraći od osam mjeseci od dana podnošenja zahtjeva, odnosno šest mjeseci od dana podnošenja inicijative od strane regulatornog organa za programske sadržaje.

(3) Agencija će odbiti zahtjev, ukoliko utvrdi da:

- 1) je podnosiocu bilo oduzeto odobrenje za frekvencije zbog njegove greške u posljednjih pet godina;
- 2) dodjeljivanje radio-frekvencija nije u saglasnosti sa efikasnim korišćenjem radio frekvencijskog spektra ili nije u skladu sa članom 22 ovog zakona;
- 3) djelovanje radio uređaja može uzrokovati štetne posljedice na rad drugih elektronskih komunikacionih sistema ili opreme;
- 4) radio-frekvencije za koje se podnosi zahtjev nijesu raspoložive;
- 5) zahtjev nije u skladu sa Planom namjene ili Planom raspodjele radio-frekvencija.

Dobijanje mišljenja od zainteresovanih strana

Član 68

(1) Ukoliko Agencija ocijeni da postoji povećan interes za određene radio-frekvencije, koji bi bio veći od raspoloživog radio-frekvencijskog opsega i time dovede u pitanje efikasno korišćenje radio-frekvencija, zatražiće mišljenje od zainteresovanih strana u vezi sa uslovima korišćenja frekvencija, tržišne vrijednosti frekvencija i o ograničenju broja odobrenja za frekvencije.

(2) Poziv za dostavljanje mišljenja je javan, a rok za njegovo dostavljanje ne može biti kraći od 30 dana.

(3) Agencija je dužna da čuva tajnost podataka iz dobijenih mišljenja od zainteresovanih strana, koji se odnose na visinu tržišne vrijednosti radio-frekvencija ili koji su u mišljenju naznačeni kao tajni.

(4) Ukoliko Agencija, na osnovu dobijenih mišljenja zainteresovanih strana, utvrdi da opredijeljene radio-frekvencije nijesu dovoljne za sve zainteresovane strane ili ukoliko direktno dobije inicijativu za javni konkurs od regulatornog organa za programske sadržaje, ista je dužna da sprovede postupak tendera za dodjeljivanje opredijeljenih radio-frekvencija.

Sprovođenje tendera

Član 69

(1) Agencija sprovodi postupak tendera u skladu sa članom 68 ovog zakona, preko posebne komisije u koju mogu da budu uključena lica bez konflikta interesa i koja nijesu zaposlena u Agenciji.

(2) U slučaju tendera za radiodifuzne frekvencije, komisija i kriterijumi se određuje u saradnji i uz saglasnost regulatornog organa za programske sadržaje.

(3) Tender koji raspisuje Agencija sadrži:

- 1) namjenu radio-frekvencija koje su predmet javnog tendera, radiokomunikacione usluge koje treba da se pružaju i oblasti ili lokacije gdje te radio-frekvencije treba da se koriste;

2) uslove, zahtjeve i kvalifikacije koje ponuđači treba da ispune, a koji moraju da budu u saglasnosti sa zakonskim propisima za prostorno planiranje;

3) kriterijume za izbor najbolje ponude, način njihove primjene i moguća ograničenja koja treba da se uzmu u obzir pri ocjenjivanju ponuda;

4) najniži iznos naknade za efektivno korišćenje radio-frekvencije i način njegovog plaćanja;

5) rok i način podnošenja ponuda, uključujući obavezu dostavljanja rezimea o bitnim elementima ponude ;

6) adresu, mjesto, datum i vrijeme javnog otvaranja ponuda;

7) mjesto, vrijeme i lice za kontakt od koga zainteresovane strane mogu dobiti tendersku dokumentaciju, cijenu tenderske dokumentacije i način plaćanja iste;

8) lice za kontakt od koga ponuđači mogu da dobiju dopunske informacije;

9) rok u kojem će ponuđači biti obavješteni o donijetoj odluci;

10) ostala pravila tenderske procedure saglasno zakonu.

(4) Najniži iznos dodatne naknade iz stava 3 tačka 4 ovog člana određuje Ministarstvo.

(5) Kada je predmet javnog konkursa dodjela frekvencija namijenjenih radiodifuziji, Agencija donosi odluku o uvođenju tendera na inicijativu ili uz saglasnost regulatornog organa za programske sadržaje.

(6) Tender za dodjelu frekvencija namijenjenih radiodifuziji mora sadržati i uslove koje mora ispunjavati ponuđač u pogledu programskog sadržaja i druge uslove u skladu sa propisima koji uređuju oblast medija.

(7) Cijenu tenderske dokumentacije iz stava 3 tačka 8 ovog člana određuje Agencija u visini pokrivanja troškova njene izrade .

(8) Po završenoj tenderskoj proceduri Agencija donosi odluku, koju objavljuje u "Službenom listu Crne Gore" i na veb-sajtu Agencije.

Rok za podnošenje ponuda

Član 70

(1) Rok za podnošenje ponuda ne smije biti kraći od 30 dana, niti duži od 90 dana od dana objavljivanja tendera.

(2) Agencija neće prihvatiti ponude, izmjene ili dopune istih, koje su pristigle nakon isteka roka iz stava 1 ovog člana. Ukoliko su ovakve ponude poslate poštom, iste moraju da budu vraćene pošiljaocu zapečaćene i bez prethodnog otvaranja.

(3) Agencija je dužna, do isteka roka, da čuva tajnost liste ponuđača i podnesene ponude.

Tenderska dokumentacija

Član 71

Agencija je obavezna da u tenderskoj dokumentaciji pojasni sve klauzule iz odluke o raspisivanju javnog tendera, navodeći kriterijume za izbor, kao i dopunsku dokumentaciju koja mora da se obezbijedi da bi se ponude smatrale prihvatljivim.

Postupak javnog otvaranja ponuda

Član 72

(1) Otvaranje ponuda je javno. Komisija iz člana 69 stav 1 ovog zakona vodi zapisnik o postupku otvaranja ponuda, koji pored ostalog mora da sadrži arhivski broj ponude i, ukoliko je tender anoniman, podatke o nazivu ili šifri ponuđača i ponuđenoj cijeni.

(2) Poslovne tajne ponuđača koje su navedene u podnesenoj dokumentaciji ne smiju biti objavljene niti korišćene u druge svrhe.

(3) Na javnom otvaranju se utvrđuje da li ponude sadrže sve potrebne dokumente prema tenderskoj dokumentaciji i čitaju rezimei bitnih elemenata ponude svakog ponuđača, ali se pri tome ne prezentira sadržina podnesene dokumentacije. Samo ponude koje su dostavljene u određenom vremenskom roku i koje su pravilno kompletirane i označene biće otvorene.

(4) U odluci o raspisivanju tendera Agencija može da utvrdi najmanji broj ponuda koje ispunjavaju tenderske uslove koji je potreban da se tender smatra uspješnim. U suprotnom, tender je uspješan ukoliko je primljena najmanje jedna ovakva važeća ponuda.

Razmatranje i ocjenjivanje ponuda

Član 73

(1) Po završetku javnog otvaranja ponuda, komisija iz člana 69 stav 1 ovog zakona utvrđuje da li svi dokumenti iz ponude ispunjavaju tenderske uslove i da li su isti u saglasnosti sa zakonom. Komisija eliminiše iz daljeg postupka ponude koje nijesu u saglasnosti sa zakonom i tenderskom dokumentacijom.

(2) Nakon pregleda i ocjenjivanja primljenih ponuda, komisija podnosi izvještaj donosiocu odluke o raspisivanju tendera, u kom prezentuje ocjene ponuda i rang listu ponuda prema ispunjenju uslova tenderske dokumentacije.

(3) Komisija, pri pregledu i ocjenjivanju ponuda, uzima u obzir samo one kriterijume za izbor najpovoljnijeg ponuđača koji su utvrđeni zakonom i odlukama iz člana 69 st. 2 i 3 ovog zakona i tenderskom dokumentacijom, a naročito one koji omogućuju efikasnije korišćenje radio-frekvencijskog spektra i unaprjeđivanje i zaštitu konkurencije.

Nastavak procedure

Član 74

(1) Nakon prijema izvještaja o ocjeni ponuda komisije iz člana 69 stav 1 ovog zakona, Agencija nastavlja proceduru, po opštem upravnom postupku. Svi kvalifikovani ponuđači koji ispunjavaju uslove tendera imaju položaj stranke u postupku.

(2) Na osnovu ocijenjenih ponuda Agencija izdaje određeni broj odobrenja utvrđenih odlukom o dodjeli raspoloživih radio-frekvencija. Agencija mora izdati odobrenje u roku koji ne može biti duži od tri mjeseca od isteka roka za dostavljanje ponuda i obavijestiti javnost o svojoj odluci.

(3) Agencija može prekinuti postupak donošenja ili izmjene odobrenja za korišćenje radio-frekvencija jedino zbog potrebe dodatnih usklađivanja, provjera ili aktivnosti u skladu sa obavezujućim međunarodnim propisima.

Sadržaj odobrenja za korišćenje radio-frekvencija

Član 75

(1) Odobrenje za korišćenje radio-frekvencija sadrži:

- 1) podatke o nosiocu odobrenja za korišćenje radio-frekvencija;
- 2) dodijeljene radiofrekvencije;
- 3) podatke o lokaciji i oblasti pokrivanja;
- 4) rok važnosti odobrenja za korišćenje radio-frekvencija;
- 5) uslove za korišćenje radio-frekvencija.

(2) Odobrenje za korišćenje radio-frekvencija za potrebe radiodifuzije sadrži, pored podataka iz stava 1 ovog člana, i identifikaciju programa i zahtjeve vezane za programske sadržaje u skladu sa zakonom.

(3) Korisnici radio-frekvencija su obavezni da obavijeste Agenciju o promjeni podataka navedenih u stavu 1 tačka 1 ovog člana, u roku od 30 dana od dana nastanka tih promjena.

Uslovi za korišćenje odobrenih radio-frekvencija

Član 76

Agencija u odobrenju za korišćenje radio-frekvencija može predvidjeti uslove kojima se određuju:

1) namjena usluge ili vrsta mreže ili tehnologija za koju se dobijaju prava na korišćenje radio-frekvencija, uključujući, gdje je primjenljivo, ekskluzivno korišćenje radio-frekvencija za prenos i emitovanje određenog sadržaja ili određene audiovizuelne usluge;

2) mjere za obezbjeđivanje efikasnog korišćenja radio-frekvencija, uključujući i zahtjeve u vezi sa pokrivenošću ili jačinom signala, gdje je to potrebno;

3) tehnički i operativni uslovi neophodni za izbjegavanje štetne interferencije i ograničavanje izlaganja populacije elektromagnetnim zračenjima;

4) rok trajanja prava za korišćenje radio-frekvencija;

5) prenos dobijenog prava za korišćenje radio-frekvencija i uslovi za takav prenos;

6) plaćanje naknade;

7) dopunske obaveze koje je ponuđač prihvatio ili se obavezao u tenderskoj proceduri;

8) obaveze u odnosu na međunarodne propise primjenljive u Crnoj Gori u vezi sa radio-frekvencijama.

Trajanje odobrenja

Član 77

(1) Odobrenje za korišćenje radio-frekvencija Agencija izdaje za period koji ne može biti duži od 15 godina, izuzimajući odobrenja za vazduhoplovne i plovne objekte koja se izdaju sa važnošću do prestanka upotrebe ovih objekata.

(2) Agencija izdaje i privremena odobrenja za korišćenje radio-frekvencija namjenjenih za ispitivanja, mjerenja i atestiranje radiokomunikacione opreme, za ograničenu oblast pokrivenosti i za period ne duži od 90 dana.

(3) Agencija izdaje privremena odobrenja za korišćenje radio-frekvencija namijenjenih za vanredne događaje za vrijeme od najduže 60 dana, a u vanrednim okolnostima, na period dok te okolnosti traju.

Produženje važnosti odobrenja

Član 78

(1) Odobrenje može da se produži, na zahtjev nosioca, ukoliko su ispunjeni uslovi za korišćenje radio-frekvencija. Važnost privremenog odobrenja iz člana 77 ovog zakona ne može se produžavati.

(2) Zahtjev za produženje važnosti odobrenja se dostavlja Agenciji, u roku ne kraćem od 30 niti dužem od 90 dana prije isteka njegove važnosti.

(3) U slučaju produženja važnosti, Agencija izdaje odobrenje, sa trajanjem ne dužim od deset godina.

Prenos prava korišćenja

Član 79

(1) Pravo za korišćenje radio-frekvencija ne može se prenijeti, odnosno ustupiti drugom pravnom ili fizičkom licu, bez saglasnosti Agencije, koja o tome odlučuje na osnovu zahtjeva u pisanoj formi prethodno podnešenog od strane nosioca odobrenja.

(2) Po zahtjevu iz stava 1 ovog člana Agencija utvrđuje da li fizičko ili pravno lice, na koje se vrši prenošenje ili ustupanje prava za korišćenje radio-frekvencija, ispunjava sve uslove utvrđene zakonom i drugim propisima.

(3) Kada se zahtjev odnosi na frekvencije koje se koriste za radio-difuziju, potrebno je prethodno pribaviti saglasnost regulatornog organa za programske sadržaje.

Izmjena odobrenja

Član 80

(1) Agencija može, po službenoj dužnosti, da izmijeni odobrenje ukoliko:

1) dođe do izmjene Plana namjene, Plana raspodjele ili propisa koji određuju uslove za korišćenje radio-frekvencija;

2) postoji javni interes koji se ne može ostvariti na drugi način;

3) dođe do potrebe izmjene, radi efikasnog korišćenja radiofrekvencijskog spektra;

4) štetna interferencija ili prekomjerno zračenje ne može da se otkloni na drugi način;
 5) dođe do potrebe izmjene, radi poštovanja međunarodnih propisa čija je primjena obavezna u Crnoj Gori.

(2) U slučajevima iz stava 1 ovog člana, nakon konsultacija sa nosiocem odobrenja, Agencija izdaje odobrenje u kome je sadržana izmjena, sa predviđenim razumnim vremenskim periodom tokom koga nosilac odobrenja mora da prilagodi korišćenje radio-frekvencija novim uslovima.

(3) Nosilac odobrenja koje se mijenja ima pravo na dodjeljivanje drugih odgovarajućih radio-frekvencija, ukoliko razlozi za izmjene ili oduzimanje nijesu prouzrokovani od strane nosioca odobrenja.

(4) U slučajevima iz stava 1 tač. 3 i 4 ovog člana, nosilac odobrenja će o svom trošku prilagoditi djelovanje prema izmjenama u odobrenju za korišćenje radio-frekvencija.

(5) Agencija može, izuzetno, da produži važnost odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, ukoliko troškovi za prilagođavanje nesrazmjerno prelaze povoljnosti koje dobija nosilac odobrenja.

(6) Ukoliko su izmjene zahtijevane od nosioca, odobrenje se može izdati prema uslovima ovog zakona i na način kojim se ne ugrožavaju prava drugih korisnika radio-frekvencija.

Oduzimanje odobrenja za frekvencije

Član 81

(1) Agencija može da oduzme odobrenje za korišćenje radio-frekvencije po službenoj dužnosti, po zahtjevu stranke kojoj je to odobrenje izdato ili po zahtjevu državnog tužioca.

(2) Agencija je obavezna da, po službenoj dužnosti, pokrene postupak za oduzimanje odobrenja za korišćenje radiodifuznih frekvencija, ukoliko to zahtijeva regulatorni organ za programske sadržaje, u skladu sa zakonom.

(3) Agencija može da oduzme odobrenje za korišćenje radio-frekvencije na zahtjev nosioca odobrenja, ukoliko je nosilac izvršio sve obaveze u skladu sa ovim zakonom i uslovima iz odobrenja.

(4) Agencija oduzima odobrenje za frekvencije, po službenoj dužnosti, ukoliko utvrdi da:

1) je zahtjev za dobijanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencije sadržao netačne podatke;

2) nosilac odobrenja ne poštuje uslove propisane ovim zakonom ili uslove iz odobrenja za korišćenje radio-frekvencija;

3) nijesu otklonjeni nedostaci za koje je Agencija izdala nalog da se otklone u utvrđenom vremenskom roku;

4) nijesu plaćene naknade za korišćenje radio-frekvencija i pored prethodnog upozorenja od strane Agencije o neizmirenim obavezama ;

5) se ne može na drugi način izbjeći štetna interferencija.

(5) Naknade koje su plaćene za godinu u kojoj je oduzeto odobrenje ne vraćaju se.

Prestanak važnosti Odobrenja za frekvencije

Član 82

(1) O prestanku važnosti odobrenja za korišćenje radio-frekvencija Agencija donosi rješenje.

(2) Odobrenje za korišćenje radio-frekvencija, po sili zakona, prestaje da važi:

1) nakon isteka vremenskog perioda za koji je izdato;

2) ukoliko nosilac odobrenja prestane da postoji;

3) ukoliko nosilac odobrenja nije započeo da koristi radio-frekvencije u roku od jedne godine od izdavanja odobrenja, ako odobrenjem nije drukčije predviđeno;

4) prestankom važenja dozvole za emitovanje, u slučaju radiodifuznih frekvencija.

(3) Naknade koje su plaćene za godinu u kojoj je prestalo da važi odobrenje ne vraćaju se.

Registar odobrenih radio-frekvencija

Član 83

- (1) Agencija vodi Registar o radio-frekvencijama koje je odobrila za korišćenje.
- (2) Registar sadrži podatke za fizička i pravna lica kojima su odobrene radio-frekvencije.
- (3) Agencija vodi i evidenciju lokacija fiksnih radiostanica, zona pokrivanja i radiokoridora, koji se koriste na osnovu odobrenja o korišćenju radio-frekvencija. Agencija saraduje sa nadležnim organima za prostorno planiranje, kako bi se omogućilo efikasno korišćenje radio-frekvencijskog spektra i nesmetano korišćenje odobrenih frekvencija.

Naknade za korišćenje frekvencija

Član 84

- (1) Podnosilac zahtjeva za odobrenje korišćenja frekvencija obavezan je Agenciji platiti jednokratnu naknadu koja odgovara stvarnim troškovima za obradu zahtjeva.
- (2) Visinu naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Agencija.
- (3) Nosilac odobrenja za korišćenje radio-frekvencija obavezan je Agenciji platiti i godišnju regulatornu naknadu za korišćenje radio-frekvencija, koja je namijenjena isključivo za pokrivanje troškova nadzora i upravljanja radio-frekvencijskim spektrom.
- (4) Ministarstvo propisuje metodologiju i način obračuna visine naknada koje se iskazuju u bodovima a Agencija, na osnovu procjene ukupnih godišnjih regulatornih troškova, inicira novčanu vrijednost boda, sa kojom se dolazi do visine naknada koje se uračunavaju u finansijski plan za narednu kalendarsku godinu. Visinu naknade utvrđuje Vlada usvajanjem finansijskog plana Agencije.
- (5) Naknade iz st. 1 i 4 ovog člana ne plaćaju radioamateri, hitne službe, službe spašavanja, javni radiodifuzni servisi i korisnici koji su oslobođeni plaćanja međunarodnim ugovorom.
- (6) Nosioци odobrenja za korišćenje radio-frekvencija uplaćuju naknadu u budžet Crne Gore, prema cjenovniku koji utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva, a koja se koristi za pokrivanje troškova administriranja radio-frekvencijskog spektra. Visina naknade ne može biti veća od 10% naknade iz stava 3 ovog člana.
- (7) Kada se radio-frekvencije dodjeljuju putem tendera u kome je jedan od kriterijuma izbora operatora i ponuđena dodatna naknada za korišćenje radio-frekvencija, tenderom dostignuta vrijednost naknade predstavlja prihod budžeta Crne Gore.
- (8) Naknada iz stava 1 ovog člana plaća se na račun Agencije pri podnošenju zahtjeva, a iz stava 3 ovog člana za svaku tekuću godinu, počevši od dana izdavanja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija .
- (9) Naknada iz stava 6 ovog člana uplaćuje se u budžet Crne Gore za svaku tekuću godinu, počevši od dana izdavanja odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, a iz stava 7 ovog člana, najkasnije u roku od 60 dana nakon završetka tenderske procedure.

Radio i telekomunikaciona terminalna oprema – RiTT

Član 85

- (1) Radio i telekomunikaciona terminalna oprema (u daljem tekstu: RiTT oprema) može se slobodno uvoziti, stavlјati u promet i koristiti u Crnoj Gori, ako ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovoga zakona, kao i drugim propisima kojima se uređuje uvoz, stavlјanje u promet i korišćenje za pojedine komponente, sisteme ili prava.
- (2) Provjeru ispunјavanja uslova iz stava 1 ovog člana vrši komisija koju formira Ministarstvo.
- (3) Odredbe st. 1 i 2 ovoga člana primjenjuju se i na medicinske uređaje i aktivne medicinske implantate koji za svoj rad upotreblјavaju radio talase i/ili koriste usluge operatora, kao i na sastavne dijelove ili cjelovite uređaje u vozilima.

(4) Odredbe ovoga člana ne primjenjuju se na uvoz, stavljanje u promet i korišćenje RiTT opreme koja se isključivo koristi za potrebe oružanih snaga Crne Gore, policije i bezbjedonosnih službi Crne Gore, kao i stranih diplomatskih predstavništava.

Ograničenje jačine elektromagnetnih polja

Član 86

Način korišćenja RiTT opreme i elemenata elektronskih komunikacionih mreža mora biti takav, da ukupna jačina elektromagnetnih polja na određenoj lokaciji ne prelazi granice propisane posebnim zakonom.

2. Numeracija

Plan numeracije i Plan adresiranja

Član 87

(1) Planom numeracije se utvrđuje: vrsta, dužina, struktura, namjena i način korišćenja brojeva za pristup javnim elektronskim komunikacionim mrežama i javnim elektronskim komunikacionim uslugama.

(2) Plan adresiranja sadrži definicije i strukturu kodova međunarodnih signalizacionih tačaka, kodova nacionalnih signalizacionih tačaka, kodova mobilnih mreža, identifikacioni kod mreže za prenos podataka i način upravljanja.

(3) Planove iz st. 1 i 2 ovog člana donosi Agencija.

(4) Agencija upravlja Planom numeracije i Planom adresiranja u cilju: obezbjeđenja efikasnog struktuiranja i korišćenja numeracije i adresa; zadovoljenja potreba operatora koji imaju pravo na dodjeljivanje numeracije i adresa saglasno ovom zakonu i obezbjeđenja dodjeljivanja i korišćenja numeracije i adresa na pravedan i nediskriminatoran način.

(5) Izmjene ili dopune Plana numeracije i Plana adresiranja, koje bitno utiču na sistem numeracije i/ili adresiranja i čije izvođenje je tehnološki zahtjevno, sprovode se nakon obavljenih javnih konsultacija, a počinju se primjenjivati nakon dvije godine od dana njihovog stupanja na snagu.

(6) Agencija vodi registar dodijeljene numeracije i adresa iz Plana numeracije i Plana adresiranja.

(7) Agencija na svom veb-sajtu objavljuje podatke o dodijeljenoj numeraciji iz Plana numeracije i adresama iz Plana adresiranja.

Jedinstveni evropski broj za pozive u nevolji

Član 88

(1) Javne telefonske mreže moraju omogućiti korišćenje jedinstvenog evropskog broja 112 za pozive u nevolji.

(2) Ministarstvo, u saradnji sa ministarstvom nadležnim za poslove zaštite i spašavanja, propisuje način, uslove i dinamiku uvođenja jedinstvenog evropskog broja za pozive u nevolji, kao i kvalitet usluge opsluživanja poziva upućenih na ovaj broj.

(3) Ministarstvo propisuje parametre kvaliteta usluge iz stava 1 ovog člana, njihove granične vrijednosti i metode mjerenja tih parametara.

Korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 89

Numeracija i/ili adresa iz Plana numeracije i Plana adresiranja, mogu se koristiti na osnovu odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adrese izdatog od strane Agencije.

Postupak izdavanja odobrenje za korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 90

(1) Agencija izdaje odobrenje za korišćenje numeracije i/ili adresa po opštem upravnom postupku i kroz tendersku proceduru, u skladu sa zakonom. Postupak tendera se sprovodi kada se ocijeni da postoji interesovanje koje nadmašuje raspoloživost odobrenog numeričkog ili adresnog resursa.

(2) Agencija je dužna da izda odobrenje, najkasnije u roku do 45 dana od dana podnošenja zahtjeva, a u slučaju tendera u roku od tri mjeseca.

Zahtjev za odobrenje za korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 91

(1) Operator može da podnese Agenciji zahtjev za odobrenje za korišćenje numeracije i/ili adresa, koji sadrži sljedeće podatke:

- 1) naziv, sjedište i dokaz o registraciji djelatnosti;
- 2) podatke o obliku, količini i ciljevima korišćenja numeracije i adresa koji se traže;
- 3) plan procjene potreba za korišćenjem numeracije i adresa;
- 4) planirani datum za početak i dinamiku korišćenja numeracije i adresa;
- 5) druge informacije koje su potrebne Agenciji radi upravljanja numeracijom i adresama.

(2) Nosilac odobrenja je u obavezi da obavijesti Agenciju o promjeni podataka navedenih u stavu 1 tačka 1 ovog člana, u roku od 30 dana od dana nastanka tih promjena.

(3) Agencija neće izdati odobrenje za korišćenje numeracije i adresa, ako:

- 1) zahtjev za dodjeljivanje numeracije i adresa sadrži netačne podatke;
- 2) lice koje podnosi zahtjev nema pravo da mu se dodijele numeracije i adresa u skladu sa ovim zakonom i Planom numeracije i Planom adresiranja ;
- 3) je podnosiocu zahtjeva već oduzeto rješenje za dodjelu numeracije i adresa u posljednjih pet godina po službenoj dužnosti;
- 4) planirano korišćenje ne opravdava dodjeljivanje tražene količine ili oblika numeracije i adresa;
- 5) zahtijevani resurs nije raspoloživ;
- 6) zahtjev nije u skladu sa Planom numeracije i Planom adresiranja.

(4) Agencija je dužna na zahtjev iz stava 1 ovog člana odgovoriti u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(5) Agencija može jednim odobrenjem riješiti više sličnih zahtjeva istog podnosioca.

(6) Agencija propisuje sadržinu i formu zahtjeva, kao i vrstu i obim podataka koji se prilažu uz zahtjev.

Sadržaj odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 92

(1) Odobrenje za korišćenje numeracije i/ili adresa sadrži:

- 1) podatke o nosiocu odobrenja;
- 2) odobrene numeracije i/ili adrese;
- 3) namjenu upotrebe odobrenih numeracija i/ili adresa;
- 4) početak, rok i dinamiku upotrebe odobrene numeracije i/ili adrese;
- 5) uslove upotrebe odobrenih numeracija i/ili adresa.

Uslovi za korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 93

Nosilac odobrenja za korišćenje numeracija i/ili adresa:

1) može da rezerviše numeraciju i/ili adresu za period od jedne godine, sa mogućnošću produženja najviše za još jednu godinu;

- 2) dužan je da vrati dodjeljene numeracije i/ili adrese ako se ne koriste saglasno planu i dinamici korišćenja;
- 3) mora koristiti dodijeljene numeracije i/ili adrese na način kako je određeno odobrenjem;
- 4) dužan je da plaća godišnju naknadu za korišćenje numeracija i/ili adresa;
- 5) treba da ispuni zahtjev za prenosivost broja, u skladu sa ovim zakonom;
- 6) dužan je da dodijeljene numeracije i/ili adrese koristi isključivo za namjene za koje su mu dodjeljene i da ne prouzrokuje štetu određenoj grupi korisnika;
- 7) dužan je da ispunjava obaveze iz međunarodnih propisa u vezi sa numeracijom i/ili adresama i njihovim dodjeljivanjem i korišćenjem primjenjivim u Crnoj Gori;
- 8) pojedine brojeve iz odobrene numeracije i/ili adrese može da ustupi na korišćenje svojim krajnjim korisnicima.

Prenos prava korišćenja numeracije i/ili adresa

Član 94

- (1) Pravo za korišćenje odobrenih numeracija i/ili adresa ne može se prenijeti ili ustupiti drugom pravnom ili fizičkom licu bez saglasnosti Agencije
- (2) Po zahtjevu, podnesenom u pisanoj formi, Agencija utvrđuje da li pravno ili fizičko lice na koje se predlaže prenošenje ili ustupanje prava ispunjava sve uslove utvrđene zakonom i drugim propisima i odlučuje da li se može izdati saglasnost o prenošenju ili ustupanju numeracije i/ili adrese.

Izmjena odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 95

- (1) Agencija neće, po službenoj dužnosti, izmijeniti prethodno izdato odobrenje za korišćenje numeracije i/ili adrese u slučaju izmjena ili dopuna Plana numeracije ili Plana adresiranja, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu tih izmjena ili dopuna. U takvim slučajevima odobrena numeracija i/ili adresa se zamjenjuju istom količinom i vrstom resursa uz realne rokove primjene koji ne mogu biti kraći od šest mjeseci.
- (2) Agencija može izmijeniti odluku o dodjeljivanju numeracije i/ili adrese na zahtjev nosioca prava za korišćenje numeracije i/ili adrese.

Oduzimanje odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 96

- (1) Agencija može da oduzme odobrenje za korišćenje numeracije i/ili adrese na zahtjev nosioca odobrenja po službenoj dužnosti, ukoliko:
  - 1) nosilac odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adrese ne ispunjava uslove iz ovog zakona za dodjeljivanje numeracije i/ili adrese;
  - 2) godišnja naknada za korišćenje odobrene numeracije i/ili adrese nije plaćena u određenom roku;
  - 3) nosilac odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adrese nije započeo da koristi dodijeljene numeracije i/ili adrese u roku od dvije godine od dana dodjeljivanja ;
  - 4) se numeracije i/ili adrese ne koriste u skladu sa članom 93 stav 1 tač. 2 i 8 ovog zakona;
  - 5) je nosilac odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adrese prestao da postoji, a njegov pravni naslednik nije u roku od tri mjeseca podnio zahtjev za odobrenje iste numeracije i/ili adrese ;
  - 6) nosilac odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adrese podnese zahtjev za opoziv odobrenja;
  - 7) dođe do značajnih izmjena Plana numeracije ili Plana adresiranja, a nije moguće izvršiti izmjenu odobrenja zbog neraspoloživosti adekvatnog resursa.
- (2) Agencija će dostaviti rješenje sa obrazloženjem o oduzimanju odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adrese.

(3) Kada se oduzimanje prava korišćenja vrši zbog neplaćene godišnje naknade Agenciji, rok za oduzimanje ne može biti kraći od 30 dana od dana prijema rješenja iz stava 2 ovog člana.

(4) Kada se pravo korišćenja numeracije i/ili adrese oduzima saglasno uslovima utvrđenim stavom 1 ovog člana, rok za oduzimanje ne može biti kraći od 60 dana od dana prijema rješenja.

(5) Oduzimanje numeracije i/ili adrese vrši se isključivanjem iz saobraćaja od strane operatora javnih komunikacionih mreža, a nakon dobijanja rješenja od Agencije.

Naknada za korišćenje numeracije i/ili adresa

Član 97

(1) Podnosilac zahtjeva za korišćenje numeracije i/ili adrese obavezan je Agenciji platiti jednokratnu naknadu za obradu zahtjeva, koja odgovara stvarnim troškovima, a koja je prihod Agencije.

(2) Visinu naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Agencija.

(3) Nosioци odobrenja za korišćenje numeracije i/ili adrese plaćaju Agenciji godišnju regulatornu naknadu, koja se koristi za pokrivanje troškova nadzora i upravljanja numeričkim i adresnim resursima.

(4) Ministarstvo utvrđuje metodologiju i način obračuna visine naknada koje se iskazuju u bodovima, a Agencija, na osnovu procjene ukupnih godišnjih regulatornih troškova, inicira novčanu vrijednost boda, kojom se dolazi do visine naknada koje se uračunavaju u finansijski plan za narednu kalendarsku godinu. Visinu naknade utvrđuje Vlada usvajanjem finansijskog plana Agencije.

(5) Naknade iz st. 1 i 3 ovog člana ne plaćaju službe za pozive u nevolji.

(6) U slučaju prenesenih brojeva u smislu čl. 98 i 99 ovog zakona, naknadu iz stava 3 ovog člana za te brojeve, plaća operator kojem su brojevi preneseni.

(7) Naknada za korišćenje dodijeljene numeracije i/ili adrese se plaća Agenciji godinu unaprijed, počevši od dana dodjeljivanja numeracije i/ili adrese.

Međusobne obaveze operatora po prenosivosti brojeva

Član 98

(1) Operatori mreža su obavezni da svojim pretplatnicima omoguće prenosivost brojeva u skladu sa članom 112 ovog zakona.

(2) Operatori su obavezni, o svom trošku, prilagoditi svoje mreže za omogućavanje funkcije prenosivosti brojeva i troškove za održavanje takve mogućnosti. Međusobna prava i obaveze operatora regulišu ugovorom o međumrežnom povezivanju.

(3) Manipulativni troškovi i cijene interkonekcije, koje su povezane sa obezbjeđivanjem prenosivosti brojeva, moraju biti troškovno orijentisane i ne smiju destimulativno djelovati na korišćenje ove mogućnosti.

(4) Operator obračunava jednokratni iznos za prenos broja operatoru u čiju se mrežu broj prenosi.

(5) Operator mreže, u kojoj se generisao poziv, plaća troškove prema ugovoru o interkonekciji operatoru u čiju se mrežu poziv na preneseni broj terminira.

(6) Operator je obavezan da Agenciji dostavi do 15. januara tekuće godine koliko brojeva je preneseno u prethodnoj godini drugim operatorima, kao i koliko brojeva je preneseno na operatora.

Sprovođenje prenosivosti brojeva

Član 99

(1) Agencija posebnim aktom reguliše pitanja u vezi sa prenosivosti brojeva i osigurava da naknada za prenošenje broja, koju snosi pretplatnik u vidu jednokratne naknade, bude adekvatna stvarnim troškovima operatora i da ne djeluje destimulativno na korišćenje ove mogućnosti. Agencija neće nametati tarife za prenosivost brojeva koje bi destimulisale konkurenciju.

(2) Prilikom pripreme akta iz stava 1 ovog člana Agencija uzima u obzir način sprovođenja sistema prenosivosti brojeva, uključujući i:

- 1) tehničku mogućnost i efektivnost rješenja prenosivosti brojeva;
- 2) tehničke parametre koji se zadržavaju pri prenosivosti broja, kojima se obezbjeđuje da prenosivost brojeva ne rezultira degradacijom kvaliteta servisa ili sigurnosti mreže;
- 3) plan za sprovođenje prenosivosti brojeva koji će se realizovati u periodu od najmanje jedne, a najduže tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona;
- 4) probni rad predloženog sistema za prenosivost brojeva;
- 5) potrebe ažuriranja Univerzalnog telefonskog imenika.

Brojevi hitnih službi – pozivi u nevolji

Član 100

(1) Svi operatori javnih telefonskih mreža obavezni su da obezbijede da korisnici javnih telefonskih usluga, uključujući i javne telefonske govornice, mogu besplatno da biraju brojeve namijenjene pozivima u nevolji, uključujući i broj 112 .

(2) Svi operatori javnih telefonskih mreža ili javno dostupnih telefonskih usluga, ako je to tehnički moguće, obavezni su da omoguće hitnim službama besplatno prikazivanje identifikacije pozivajuće linije i lociranje poziva.

Negeografski brojevi

Član 101

Operatori javnih telefonskih mreža ili javnih telefonskih usluga obavezni su da, kada je to tehnički moguće i ekonomski opravdano, obezbijede da korisnici iz zemalja van Crne Gore pozivaju negeografske brojeve utvrđene Planom numeracije.

POGLAVLJE IX PRAVA I ZAŠTITA INTERESA KORISNIKA

Opšti uslovi korišćenja

Član 102

(1) Svako ima pravo da koristi javne elektronske komunikacione usluge, pod utvrđenim uslovima i cijenama, ukoliko je to tehnički moguće.

(2) Radi ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana, operatori javnih elektronskih komunikacionih mreža, odnosno javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga, preduzimaju mjere i obavezni su da učine dostupnim javnosti važeće cijene, tarife i opšte uslove pružanja svojih usluga.

(3) Agencija će propisati koje informacije i na koji način moraju objaviti operatori, a koje informacije će objaviti Agencija.

(4) Korisnici javnih komunikacionih usluga i operatori imaju pravo prigovora Agenciji u vezi sa pristupom ili pružanjem usluga.

(5) Na odluku Agencije može se izjaviti žalba Ministarstvu, u roku od 15 dana od dana prijema odluke.

(6) Operator javne elektronske komunikacione mreže ne može određivati obaveze svojim pretplatnicima kojim se:

- 1) uslovljava korišćenje jedne usluge korišćenjem druge usluge;
- 2) ugovara fakultativno pravo operatora u pogledu izvršenja ugovorene usluge, a korisnik obavezuje na izvršenje ugovorene obaveze;
- 3) utvrđuje pravo operatora da zadrži sredstva plaćena od strane korisnika koji je odustao od zaključenja ili izvršenja ugovora, pri čemu isto pravo nije utvrđeno za korisnika ukoliko operator odustane od zaključenja ili izvršenja ugovora;

4) obavezuje korisnik da plati nesrazmjerno visoku kaznu u odnosu na stvarnu štetu u slučaju neizvršenja ugovorene obaveze;

5) utvrđuje pravo operatora da visinu cijene usluge odredi u momentu isporuke ili poveća cijenu usluge bez utvrđivanja prava korisnika na raskid ugovora ukoliko je konačna cijena veća od prvobitno ugovorene;

6) utvrđuje pravo operatora da ocjenjuje da li isporučena usluga odgovara ugovorenom kvalitetu;

7) obavezuje korisnik na izvršenje svih ugovornih obaveza, bez obzira na to da li je operator ispunio svoje ugovorne obaveze.

(7) Operator je obavezan da tipski pretplatnički ugovor za svaki od servisa elektronskih komunikacija koji su u ponudi operatora dostavlja Savjetu na saglasnost.

Prava korisnika

Član 103

(1) Korisnik javnih komunikacionih usluga ima pravo na:

1) pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva, ukoliko postoje tehničke mogućnosti;

2) korišćenje usluga elektronskih komunikacija javno deklarisanog kvaliteta, raspoloživosti i sigurnosti;

3) detaljan, raščlanjen račun sa cijenom elektronskih komunikacionih usluga u formi koja omogućava kontrolu utroška;

4) zaštitu tajnosti elektronskih komunikacija, osim u slučajevima propisanim zakonom;

5) prava koja proističu iz drugih zakona koji uređuju pitanja zaštite potrošača, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Pretplatnički ugovor

Član 104

(1) Operatori, pružaoci javnih elektronskih komunikacionih usluga i pretplatnici tih usluga, međusobna prava i obaveze regulišu ugovorom.

(2) Pretplatnički ugovor naročito sadrži: ime i adresu operatora/pružaoca usluge i pretplatnika; rokove i uslove za priključenje pretplatničke terminalne opreme; pregled usluga koje su predmet ugovora, ponuđeni kvalitet, cijene i tarife u momentu zaključenja ugovora; vrste ponuđenih radova održavanja i način sticanja najnovijih informacija o važećim tarifama i troškovima održavanja; mogućnost seobe i privremenog isključenja pretplatničke terminalne opreme; mjere koje će se primjenjivati u slučaju neplaćanja usluga; način refundiranja pretplatniku za usluge koje nijesu izvršene u skladu sa ugovorenim kvalitetom i deklariranim uslovima; postupak rješavanja sporova; način obavještanja pretplatnika o namjeravanim izmjenama uslova definisanih u ugovoru, i način sprovođenja pretplatnikovog prava za raskid ugovora u tom slučaju; vrijeme važnosti pretplatničkog ugovora, uslove za njegovo produženje, izmjene ili raskid; odredbu kojom se operator štiti od potencijalnih mogućnosti da korisnik bude "virtuelni operator", tj. da uslugu koja mu se pruža po osnovu pretplatničkog ugovora proširi na druge korisnike.

(3) Ugovor o pružanju javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga, koji je sklopljen na vrijeme duže od godinu dana, mora sadržati i odredbu o pravu pretplatnika na otkazivanje ugovora, uz otkazni rok u trajanju od najviše tri mjeseca.

(4) Operator je obavezan, najmanje 30 dana prije eventualnih izmjena uslova definisanih pretplatničkim ugovorom o tome obavijestiti svoje pretplatnike. U tom roku pretplatnici mogu otkazati pretplatnički ugovor, bez sankcija i bez primjene ugovorenog otkaznog roka, ako su izmjene na štetu pretplatnika zbog čega isti nijesu saglasni sa tom promjenom.

(5) Operator javne elektronske komunikacione mreže ne može određivati obaveze svojim pretplatnicima prilikom modernizacije mreže.

Priključenje terminalne opreme

Član 105

(1) Operator javne komunikacione mreže, odnosno pružalac javne komunikacione usluge je obavezan udovoljiti svakom opravdanom zahtjevu korisnika za priključenje radio ili telekomunikacione terminalne opreme, ako ista ispunjava zahtjeve iz propisa koji uređuju ovu oblast. Operator može odbiti zahtjev samo u slučaju tehničke nemogućnosti priključenja ili drugog opravdanog razloga.

(2) Korisnik usluga ne smije na javnu komunikacionu mrežu priključiti radio ili telekomunikacionu terminalnu opremu koja ne ispunjava uslove propisane članom 86 ovog zakona.

Kvalitet usluga

Član 106

(1) Za kvalitet javnih komunikacionih usluga odgovorni su operatori - pružaoci tih usluga.

(2) Za Univerzalni servis, parametre za utvrđivanje kvaliteta, način njihovog mjerenja, kao i dopuštene granične vrijednosti tih parametara, propisuje Ministarstvo. Za ostale vrste usluga elektronskih komunikacija Agencija priprema stručne osnove, a Ministarstvo donosi poseban akt kojim se propisuju norme kvaliteta, način njihovog mjerenja i objavljivanja u skladu sa međunarodnim preporukama i standardima kvaliteta za pojedine usluge ili, u slučaju odsustva istih, u skladu sa najboljom praksom i mjerama uobičajenog i tehnološki garantovanog kvaliteta standardne opreme, kao i uz prethodne konsultacije sa zainteresovanim stranama.

(3) Operatori, pružaoci javnih komunikacionih usluga obavezni su da, u roku koji odredi Agencija, dostave Agenciji podatke o kvalitetu usluga koje pružaju.

(4) Agencija podatke iz stava 3 ovog člana objavljuje u obliku uporednih pregleda, koji pokazuju nivo kvaliteta kod različitih operetora – pružalaca usluga, za istu vrstu usluge.

Zabrana odlaznih poziva i ograničenje potrošnje

Član 107

(1) Operator, pružalac usluga obavezan je korisniku svojih usluga, na njegov zahtjev, omogućiti besplatnu zabranu odlaznih poziva prema određenom broju ili grupi brojeva.

(2) Operator, pružalac usluga, obavezan je korisniku svojih usluga, na njegov zahtjev, omogućiti besplatno ograničenje potrošnje za obračunski period .

(3) Ograničenja navedena u st. 1 i 2 ovog člana korisnik može koristiti istovremeno ili u nejednakom trajanju.

(4) Jednokratnu naknadu za aktiviranje ovih usluga operator može da traži od korisnika samo u slučaju kada to zahtijeva više od dva puta u toku jedne kalendarske godine.

Preusmjeravanje poziva

Član 108

(1) Operatori koji pružaju javne komunikacione usluge moraju omogućiti svakom pretplatniku jednostavno i besplatno uspostavljanje usluge preusmjeravanjem poziva na bilo koji broj u sopstvenoj mreži ili mreži drugog operatora - pružaoca, ukoliko je to tehnički izvodljivo i ne bi izazvalo nesrazmjerno visoke troškove.

(2) U slučaju odbijanja operatora da izvrši preusmjeravanje iz razloga navedenog u stavu 1 ovog člana, operator je dužan da pretplatniku dostavi pisanu informaciju sa detaljnim obrazloženjem o razlozima odbijanja.

(3) Pretplatniku mora biti omogućeno da na jednostavan način i besplatno spriječi automatsko preusmjeravanje poziva od strane trećih lica na svoju terminalnu opremu.

Jedinice i način obračuna usluga

Član 109

(1) Za mjeru kvantitativnog i kvalitativnog obima izvršenih usluga na crnogorskom tržištu javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga mogu se koristiti isključivo međunarodno prihvaćene jedinice osnovne i izvedene iz SI sistema.

(2) Za obračun se koristiti isključivo stvarno ostvaren obim usluga.

(3) Nije dozvoljeno korišćenje izvedenih jedinica koje nijesu kodifikovane međunarodnim SI sistemom ili izvedenih kvantitativnih ili kvalitativnih pokazatelja, na osnovu kojih bi se zaračunavao očekivani, a ne stvarno izvršeni obim usluga.

(4) Izvršena usluga se obračunava isključivo po jednom osnovu koji ih definiše u stvarno izvršenom obimu ili kvalitetu i koji nije diskriminatorski.

Prenosivost - portabilnost broja

Član 110

(1) Pretplatnici javnih telefonskih usluga, uključujući i pretplatnike mobilnih usluga, kada to zahtijevaju, imaju pravo rezervisati svoje brojeve i zadržati ih, u sljedećim slučajevima:

- 1) kod geografskih kodova, na određenoj geografskoj lokaciji;
- 2) kod negeografskih kodova, na bilo kojoj lokaciji.

(2) Pravo na prenosivost na određenoj geografskoj lokaciji podrazumijeva pravo pretplatnika da zadrži postojeći broj pri geografskoj promjeni priključne tačke svoje terminalne opreme u okvirima iste mrežne grupe, kao i pravo da zadrži isti pretplatnički broj pri izmjeni usluge.

(3) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga u fiksnoj mreži dužni su omogućiti svojim pretplatnicima geografsku prenosivost, ukoliko je to tehnički izvodljivo.

(4) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga u mobilnoj mreži dužni su omogućiti svojim pretplatnicima prenosivost broja pri promjeni operatora ili pružaoca usluge.

(5) Pretplatnik ne može zahtijevati prenosivost broja iz mreže koja obezbjeđuje usluge na fiksnoj lokaciji u mobilnu mrežu i obrnuto.

Imenik i informacije

Član 111

(1) Operatori su obavezni urediti, objaviti i redovno ažurirati javni imenik svih pretplatnika, osim pretplatnika koji su kroz pisani akt (poseban zahtjev ili ugovor) zabranili unošenje njihovih podataka u imenik.

(2) Pretplatnicima se mora omogućiti: besplatna informacija o obimu i svrhi podataka koji se unose u imenik prije njegovog objavljivanja, o mogućnostima upotrebe njihovih ličnih podataka, o minimalnom i maksimalnom broju podataka koji se mogu naći u imeniku, o pravu na besplatno unošenje podataka prema ličnom izboru do mjere koja je u skladu sa svrhom imenika, o pravu korisnika na besplatne izmjene, dopune ili brisanje njihovih ličnih podataka u imeniku.

(3) Pravna lica ne mogu tražiti zabranu unošenja onih podataka u javni imenik koji služe za njihovu identifikaciju i komunikaciju, osim organa nadležnih za poslove odbrane i bezbjednosti.

(4) Imenik se izdaje u štampanoj i elektronskoj formi.

(5) Podaci iz imenika moraju biti lako dostupni svim korisnicima preko javno dostupne službe informacija.

(6) Operator Univerzalne službe informacija mora obezbijediti javno dostupnu službu informacija koja će svim korisnicima, uključujući i korisnike javnih govornica, davati obavještenja o brojevima pretplatnika svih javnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori.

Sigurnost usluga

Član 112

(1) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga obavezni su preduzimati odgovarajuće tehničke i organizacione mjere u cilju obezbjeđenja sigurnosti usluga i zaštite svojih korisnika od zlonamjernih aktivnosti, elektronskih sabotaza, prevara trećih lica i zloupotreba bilo koje vrste.

(2) U slučaju da postoji mogućnost uticaja na sigurnost komunikacije, operator je obavezan o tome blagovremeno obavijestiti Agenciju i korisnika.

(3) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga ne mogu od korisnika svojih usluga zahtijevati da snose troškove proistekle iz poziva (komunikacija) koji nijesu rezultirali pristupom korisnika željenoj usluzi, kao ni troškove koji su nastali kao posljedica nedovoljne sigurnosti usluge iz stava 1 ovog člana.

Pravo na detaljan račun

Član 113

(1) Operatori koji pružaju javne komunikacione usluge obavezni su: koristiti opremu koja će tačno registrovati podatke o obavljenoj komunikacionoj usluzi, u cilju tačnog obračuna tih usluga omogućiti korisnicima uvid u te podatke, odnosno izdati im, bez naknade, detaljan račun, raščlanjen do nivoa koji omogućava jasno raspoznavanje svih stavki i provjeru obračunatog iznosa. Rasčlanjivanje ne smije obuhvatati pozive na besplatne telefonske brojeve, uključujući i brojeve za pozive u nevolji.

(2) Račun iz stava 1 ovog člana, koji podrazmjeva osnovni stepen raščlanjivanja računa, dostavlja se pretplatnicima besplatno, prilikom ispostavljanja svakog računa i na veb-sajtu operatora, osim ako naručilac obavijesti pružaoca usluge da ne želi primati detaljan-rasčlanjen račun.

(3) Račun iz stava 1 ovog člana za javno dostupne telefonske usluge, na fiksnoj lokaciji, mora sadržati, odvojeno, sljedeće podatke: obračunski period; priključnu taksu; pretplatu; vrstu i iznos svih mogućih drugih jednokratnih plaćanja u obračunskom periodu koji se odnose na pružanje usluge za koju se izdaje račun; vrstu i iznos svih mogućih drugih mjesečnih jednokratnih ili višekratnih neperiodičnih plaćanja; broj poziva, trajanje tih poziva, broj obračunskih jedinica, jediničnu cijenu obračunske jedinice, iznos, i to odvojeno za pozive u lokalnom saobraćaju, pozive u međumjesnom saobraćaju, pozive u međunarodnom saobraćaju, pozive prema mobilnim javnim mrežama (pozivi u roaming-u, mogu se prikazati kroz vrstu i iznose ostalih obavljenih usluga), pozive prema brojevima usluga sa dodatnom vrijednošću i pozive za prenos podataka; vrstu i iznos za ostale obavljene usluge i ukupni iznos računa.

(4) Za ostale javno dostupne elektronske komunikacione usluge primjenjuje se odredba stava 3 ovog člana.

(5) Ako operator nudi viši stepen raščlanjivanja računa, to mora objaviti u opštim uslovima. Ako ove podatke nudi uz naknadu, cijene moraju biti određene u visini stvarnih troškova, koje ima po osnovu detaljnijeg raščlanjivanja.

Prigovor i žalba

Član 114

(1) Korisnik javnih komunikacionih usluga ima pravo operatoru podnijeti prigovor na pristup i kvalitet usluga, kao i na račun za pružene usluge.

(2) Prigovor, po pitanju pristupa i kvaliteta, korisnik podnosi operatoru, odmah po utvrđivanju ovih okolnosti, a prigovor na račun, korisnik podnosi osam dana od prijema istog, u pisanoj formi.

(3) Operator - pružalac komunikacionih usluga, mora odlučiti u roku od 15 dana od prijema prigovora i dostaviti korisniku odgovarajuće pisano obavještenje.

(4) Do odlučivanja po prigovoru korisnik je obavezan da plati nesporni iznos računa ili iznos koji odgovara prosjeku iznosa računa za tri prethodna obračunska perioda.

(5) Ako operator odbije prigovor korisnika ili ne odluči u roku od 15 dana od dana podnošenja prigovora, korisnik ima pravo da u roku od 15 dana podnese žalbu Agenciji, koja će u roku od 30 dana odlučiti po prigovoru.

Ograničenja usluge pretplatniku

Član 115

(1) Operator, pružalac javnih komunikacionih usluga može ograničiti pristup svojim uslugama, odnosno pretplatnika isključiti i raskinuti pretplatnički ugovor, ako isti nije izmirio dospjele obaveze ili je kršio druge uslove određene u pretplatničkom ugovoru. Pružalac mora u opštim uslovima definisati koje mjere se sprovode prilikom određenih prekršaja i rok u kojem se mjere sprovode, a koje moraju biti srazmjerne učinjenoj povredi i nediskriminatorne.

(2) Prilikom povrede obaveza iz pretplatničkog ugovora operator mora na pouzdan način poslati upozorenje pretplatniku, u kojem mu se određuje razuman rok za otklanjanje nepravilnosti, odnosno za izmirenje potraživanja i ukazati na mjere koje će pružalac usluge preduzeti, ako pretplatnik i nakon isteka toga roka ne bude prestao sa povredama ili ne bude izmirio svoje obaveze.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, operator nije obavezan da prethodno obavijesti pretplatnika o sprovođenju mjera u skladu sa zakonom, ako povreda znači hitnu i ozbiljnu prijetnju za javni red i bezbjednost, zdravlje ljudi ili prouzrokuje ozbiljne privredne ili operativne teškoće i ako je takva mjera predviđena u opštim uslovima.

(4) Ako je pretplatnik podnio prigovor, odnosno žalbu u pogledu visine iznosa na računu ili u pogledu izvršavanja pojedinih prava korisnika po ovom zakonu i zakonu kojim se uređuje zaštita potrošača, operator ne može preduzeti mjere iz stava 1 ovog člana do konačne odluke Agencije, ako je pretplatnik u roku isplatio nesporni dio računa ili iznos koji odgovara prosječnoj vrijednosti posljednja tri nesporna računa.

(5) Do konačne odluke Agencije operator, pružalac komunikacionih usluga ne može uskratiti pružanje mrežnih funkcija ili usluga korisniku koje nijesu predmet spora, ukoliko je to tehnički moguće, a posebno ne smije da ograniči pristup i korišćenje broja za pozive u nevolji "112".

(6) Ukoliko pretplatnik nije platio nesporni dio računa u određenom roku ili nastavi da pravi povrede obaveza iz pretplatničkog ugovora ili ne postupi po konačnoj odluci Agencije, operator ga može trajno isključiti, odnosno prekinuti mu pružanje svih usluga. Ugovor o pretplatničkom odnosu će se, od tog momenta, smatrati jednostrano raskinutim, bez obzira da li je izvršena demontaža i prekid pretplatničke linije ili se korisnik samo drži na softverskoj blokadi svih poziva.

(7) Od momenta prekida pružanja usluga iz stava 6 ovog člana operator nema pravo da od korisnika zahtijeva plaćanje pretplate ili bilo kakvih potraživanja, osim onih koja su proistekla iz perioda dok je na snazi bio ugovor o pretplatničkom odnosu.

Ograničenja na strani operatora

Član 116

(1) U slučajevima kada je to potrebno zbog dogradnje, redovnog održavanja ili otklanjanja smetnji, operator, pružalac javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga može, bez saglasnosti korisnika, privremeno ograničiti, odnosno prekinuti pristup svojim uslugama, uz uslov da jedan dan unaprijed da obavještenje u sredstvima javnog informisanja i Agenciji kao i organima nadležnim za primjenu tajnog nadzora. U slučajevima većih i dužih ograničenja operator – pružalac usluga dužan je obavijestiti i korisnike.

(2) Ograničenja, odnosno prekidi iz stava 1 ovog člana mogu trajati do završetka radova, odnosno otklanjanja smetnji.

(3) Operator koji vrši nadogradnju softvera ili hardvera u svojoj mreži ili implementaciju novih servisa koji imaju uticaja na zakonito presrijetanje komunikacija dužan je da o tome obavijesti organe nadležne za zakonito presrijetanje, najmanje tri mjeseca prije stavljanja u funkciju novih servisa.

Pravo na obeštećenje

Član 117

(1) Operatori, pružaoci elektronskih komunikacionih usluga moraju definisati pravila refundiranja korisnicima, u slučaju da njihove usluge odstupaju u pogledu kvaliteta i raspoloživosti od propisanih parametara.

(2) Korisnik ima pravo da od operatora, pružaoca komunikacione usluge, traži isplatu svakog direktnog ili indirektnog gubitka nastalog kao posljedica manjkavosti u njihovom pružanju usluga.

(3) Operator, pružalac usluge nije dužan platiti odštetu korisniku, ako je do lošeg kvaliteta pružanja usluga, ograničenja pristupa mreži ili usluzi došlo zbog okolnosti na koje operator nije mogao uticati.

Uticao javnosti

Član 118

(1) Prilikom oblikovanja tržišta elektronskih komunikacija i donošenja propisa koji značajno utiču na to tržište, Agencija i drugi državni organi su obavezni na adekvatan način uzeti u obzir mišljenje zainteresovane javnosti.

(2) Rok za prikupljanje mišljenja zainteresovane javnosti mora biti objavljen i ne može biti kraći od 30 dana. Nakon ovog roka mišljenja moraju biti objavljena na veb-sajtu Agencije ili drugog državnog organa, sa jasnim obrazloženjima o prihvaćenim i neprihvaćenim sugestijama javnosti. Na sajtu se neće objavljivati podaci i informacije koji su povjerljive prirode.

POGLAVLJE X ZAŠTITA ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA

Povjerljivost komunikacija

Član 119

(1) Povjerljivost komunikacija, u ovom zakonu, odnosi se na:

- 1) sadržinu komunikacija;
- 2) podatke o korisniku;
- 3) podatke o saobraćaju i lokacijama koje se odnose na komunikacije;
- 4) neuspješne pokušaje za uspostavljanje komunikacije.

(2) Zabranjeno je slušanje, prisluškivanje ili pothranjivanje sadržaja i podataka komunikacije, odnosno njen prekid ili nadzor od strane drugih lica, bez pristanka korisnika te komunikacije, osim u slučajevima kada je to potrebno u cilju prenošenja poruke (fax, e-mail, sms, govorna pošta i sl.), ili kada postoji zakonsko ovlaštenje na način propisan u čl. 125 i 126 ovog zakona.

(3) Korišćenje javnih elektronskih komunikacionih mreža za pothranjivanje i pristup podacima i informacijama uskladištenim na terminalnoj opremi pretplatnika ili korisnika dozvoljeno je pod uslovom da mu je pružena informacija o namjeni obrade i pothranjivanja i ako mu je ponuđeno da tu mogućnost odbije.

(4) Izuzetno, stav 3 ovog člana ne odnosi se na pothranjivanje ili pristup koji isključivo služi za olakšavanje i omogućavanje transmisije sadržaja preko elektronske komunikacione mreže.

(5) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga, njihovi zastupnici, zaposleni, predstavnici i druga lica iz njihove nadležnosti, su obavezni da štite povjerljivost komunikacija i po prestanku aktivnosti tokom koje su bili obavezni da štite povjerljivost.

(6) Pretplatnici ili korisnici mogu da snimaju komunikacije, ali su pri tome obavezni da obavijeste pošiljaoca ili primaoca komunikacija ili da adaptiraju funkcionisanje sredstva za snimanje, na način kojim će pošiljalac ili primalac komunikacije biti obavješteni o funkcionisanju sredstva za snimanje.

(7) Zabrana iz stava 2 ovog člana ne odnosi se na snimanje komunikacije i sa njima povezanih podataka o prometu u okviru zakonite poslovne prakse koje služi u svrhu dokaza o komercijalnim

transakcijama ili drugim poslovnim komunikacijama, na izričiti zahtjev korisnika ili u okviru organizacija koje primaju pozive u nevolji radi njihove registracije, identifikacije i rješavanja.

Podaci o korisniku

Član 120

(1) Operatori koji pružaju usluge javnih komunikacionih mreža dužni su registrovati pretplatnike svojih usluga fiksne telefonije i korisnike svih usluga mobilne telefonije (post-peid i pri-peid) i Interneta.

(2) Registracija iz stava 1 ovog člana obuhvata evidentiranje sljedećih podataka o korisnicima: ime i prezime, odnosno naziv privrednog društva koje je korisnik i njegov organizacioni oblik; jedinstveni matični broj za fizička lica i poreski i registarski broj za pravna lica; adresu korisnika i dodijeljeni korisnički broj, odnosno ID korisnika;

(3) Operatori koji pružaju usluge javnih komunikacionih mreža mogu za svoje korisnike evidentirati i sljedeće podatke: akademski, naučni ili stručni naziv korisnika, po njegovoj želji; djelatnost korisnika, po njegovoj želji; dodatne podatke, na osnovu plaćanja, ako se time ne šteti interes trećih lica.

(4) Podaci o korisniku mogu se koristiti samo po izričitoj saglasnosti korisnika i u druge svrhe: pripreme, zaključivanja, izvršavanja, izmjene i raskida pretplatničkog ugovora, obračunavanja usluga i za potrebe nadležnih državnih organa, u skladu sa zakonom.

(5) Operator je dužan evidentirane podatke o korisnicima čuvati u toku trajanja korisničkog odnosa i najmanje još godinu dana od dana prestanka mogućnosti pružanja usluge.

(6) Način registracije korisnika usluga javnih komunikacionih mreža i ostala pitanja u vezi sa obavezom operatora propisuje Ministarstvo.

Podaci o saobraćaju

Član 121

(1) Podaci o saobraćaju, vezani za pretplatnike ili korisnike, obrađeni i uskladišteni na strani pružaoca javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga, moraju biti izbrisani ili napravljeni anonimnim, nakon isteka roka od pet godina i kada ne postoji obaveza zadržavanja podataka u smislu člana 126 ovog zakona.

(2) Podaci o saobraćaju, koji služe za pretplatničke račune i obračun interkonekcije, mogu se obrađivati samo do kraja perioda kada nastaje zastarijevanje potraživanja, uz informisanje korisnika o svrsi i rokovima obrade podataka.

(3) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga mogu, u svrhu marketinških usluga i usluga sa dodatnom vrijednošću, obrađivati podatke do granica i u trajanju koje takva usluga zahtijeva, ali pod uslovom da imaju prethodnu saglasnost korisnika na koga se ti podaci odnose i da korisnik ima pravo da u svako doba tu saglasnost povuče.

(4) Prava iz st. 2 i 3 ovog člana moraju biti ograničena na lica kod operatora koja rade na obračunu troškova, obradi računa, analizi saobraćaja, prigovorima korisnika, otkrivanjima prevara, pružanju marketinških elektronskih usluga ili usluga sa dodatnom vrijednošću i moraju biti ograničena na nivo potreban za obavljanje tih poslova.

Ograničenja identifikacije

Član 122

(1) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga, koji nude identifikaciju poziva, obavezni su da:

1) korisniku koji zove ponude mogućnost da na jednostavan način i bez naknade spriječi prikazivanje pozivajućeg broja, za svaki pojedinačni poziv;

2) pretplatniku koji je pozvan ponude mogućnost da na jednostavan način i bez naknade spriječi prikazivanje dolaznih poziva, uz razumno korišćenje ove funkcije.

(2) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga, koji nude identifikaciju poziva, prije uspostavljanja poziva, obavezni su da omoguće pozvanom pretplatniku da na jednostavan način

odbije dolazni poziv, u slučaju kad je prepoznavanje pozivajućeg broja spriječeno od strane korisnika ili pretplatnika koji poziva.

(3) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga, koji nude identifikaciju linije koja je konektovana, obavezni su ponuditi pretplatniku koji je pozvan mogućnost da na jednostavan način i bez naknade spriječi identifikaciju te linije – prikazivanje pozivajućeg broja.

(4) Izuzetno od st. 1, 2 i 3 ovog člana, operator može suspendovati mjeru sprječavanja identifikacije:

1) privremeno, po zahtjevu nekog od svojih pretplatnika koji traži da se uđe u trag uznemiravajućim i zlonamjernim pozivima. Operator će podatke o identifikaciji korisnika koji poziva obraditi, uskladištiti i učiniti dostupnim, u skladu sa posebnim zakonom;

2) prema zahtjevu državnih organa, uključujući hitnu pomoć, policiju, vojsku i vatrogasnu službu, u svrhu odaziva na te pozive, bez obzira na odsustvo pretplatnikove saglasnosti.

3) po zahtjevu državnog organa, u cilju obrade i zadržavanja podataka o identifikaciji, a u skladu sa čl. 126 i 127 ovog zakona.

Podaci o lokaciji

Član 123

(1) Podatke o lokaciji, koji nijesu saobraćajni podaci, operatori javnih komunikacionih mreža i usluga mogu obrađivati kada se ovi podaci učine anonimnim (neimenovanim) ili uz pristanak korisnika, i to u trajanju i do granice koja je neophodna za pružanje usluga sa dodatnom vrijednošću. Prije dobijanja saglasnosti korisnika ili pretplatnika, operator ih mora upoznati o tipu lokacijskih podataka koji će biti obrađeni, a koji nijesu podaci o saobraćaju, trajanju obrade i o mogućnosti prenosa trećim licima. Operator mora dati korisnicima mogućnost da u svakom trenutku odustanu od saglasnosti za obradu podaka.

(2) U uslovima kada je korisnik ili pretplatnik dao saglasnost za obradu lokacijskih podataka, koji nijesu i podaci o saobraćaju, on mora imati mogućnost da na jednostavan način i besplatno privremeno odbije obradu tih podataka prilikom svake konekcije na komunikacionu mrežu ili svakog prenosa sadržaja.

(3) Obrada podataka o lokaciji, koji nijesu podaci o saobraćaju, mora biti dozvoljena samo licima ovlaštenim od operatora, pružaoca javno dostupnih komunikacionih usluga ili trećeg lica koje pruža usluge sa dodatnom vrijednošću i mora biti ograničena na najmanju mjeru neophodnu za pružanje usluga sa dodatnom vrijednošću.

(4) Izuzetno od st. 1, 2 i 3 ovog člana, operator je obavezan zadržati lokacijske podatke iz člana 127 ovog zakona za potrebe nadležnih državnih organa.

Neželjene komunikacije

Član 124

(1) Upotreba automatskih govornih uređaja, bez ljudskog posredovanja (pozivni automati), faks aparata ili elektronske pošte (e-mail), za pozive prema pretplatniku u svrhu direktnog marketinga, dozvoljena je samo uz prethodno pribavljenu saglasnost pretplatnika.

(2) Nije u suprotnosti sa stavom 1 ovog člana ako pravno ili fizičko lice dobije od svojih kupaca kontakt podatke za elektronsku poštu u cilju marketinga sopstvenih ili sličnih proizvoda i usluga, ali mora kupcu dati mogućnost da bilo kada, na jednostavan način i besplatno, da primjedbe ili odbije takvo korišćenje njegovih elektronskih kontakt podataka.

(3) Elektronske komunikacije u cilju marketinga, osim u slučajevima st. 1 i 2 ovog člana, nijesu dozvoljene bez saglasnosti pretplatnika.

(4) Nije dozvoljeno slanje elektronske pošte u svrhe direktnog marketinga, gdje se pogrešno interpretira ili krije identitet pošiljaoca ili bez tačne adrese, na koju primalac može poslati zahtjev da se sa ovom komunikacijom prestane.

Presrijetanje komunikacija

Član 125

(1) Operatori su obavezni da u svojoj mreži, i o svom trošku, obezbijede odgovarajući hardver i softver koji omogućavaju zakonito presrijetanje komunikacija.

(2) Operator javne komunikacione mreže je dužan da omogući uslove za zakonito presrijetanje komunikacija po naloga nadležnog državnog organa, u kojem se navodi tačka u javnoj mreži i početak presrijetanja.

(3) Operatori su dužni, zajedno sa nadležnim organom po čijem zahtjevu se vrši na zakonu zasnovano presrijetanje komunikacija, obezbijediti trajnu evidenciju o ovoj mjeri i da sakupljene podatke iz stava 2 ovog člana čuvaju kao službenu tajnu.

(4) Nadležni državni organi, uz saglasnost Ministarstva, propisuju uslove za hardver i softver iz stava 1 ovog člana.

(5) Operatori su obavezni da organu nadležnom za izdavanje licence podnesu dokaz o obezbjeđenju hardvera i softvera iz stava 1 ovog člana.

Obaveza zadržavanja podataka

Član 126

(1) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga imaju obavezu zadržavanja određenih podataka o saobraćaju i lokaciji, kao i relevantnih podataka potrebnih za identifikaciju pretplatnika i registrovanih korisnika, kako pravnih tako i fizičkih lica, u mjeri u kojoj su ti podaci generisani ili obrađeni od njihove strane, kako bi se osiguralo da ti podaci budu na raspolaganju državnim organima skladu sa zakonom.

(2) Obaveza zadržavanja podataka iz člana 127 ovog zakona odnosi se i na podatke koji se tiču neuspjelih poziva (veza je uspostavljena, ali nije rezultirala odgovorom ili je postojala intervencija upravljanja mrežom), ako su ovi podaci generisani i obrađeni, kod telefonskih usluga ili logovani kod Internet usluga od strane operatora.

(3) Obaveza iz stava 1 ovog člana ne odnosi se i neće se primjenjivati na podatke koji otkrivaju sadržaj elektronske komunikacije.

(4) Postupak i uslove koje treba ispuniti da bi se dobio pristup zadržanim podacima i izvršilo njihovo preuzimanje propisuju odgovorna lica iz člana 125 stav 4 ovog zakona, koji sadrže: obavezu operatora da o svom trošku obezbijedi odgovarajuću opremu i interfejs koja omogućava preuzimanje zadržanih podataka; periode zadržavanja podataka, koji ne mogu biti kraći od šest mjeseci niti duži od dvije godine od dana obavljene komunikacije; dozvoljeno kašnjenje od momenta prijema zahtjeva do prenosa zadržanih podataka nadležnom organu; vođenje statistike na godišnjem nivou, bez ličnih podataka, o uspješno dostavljenim podacima nadležnom organu, o slučajevima kašnjenja u dostavljanju, kao i o zahtjevima koji nijesu mogli biti ispunjeni.

(5) Operatori i nadležni organi za sprovođenje ovog zakona će posebnim ugovorom regulisati međusobne odnose i precizirati vrste usluga.

Kategorije podataka koje treba zadržati

Član 127

(1) Operatori elektronskih komunikacionih mreža i usluga su dužni da izvrši zadržavanje kategorije podataka, koje se odnose na:

1) podatke potrebne za pronalaženje i identifikaciju izvora određene komunikacije kod mreža fiksne i mobilne telefonije (pozivajući telefonski broj, ime i adresa pretplatnika ili ovlašćenog korisnika), Internet pristupa, Internet e-maila i Internet telefonije (dodijeljen ID(e) korisnika), ID korisnika i telefonski broj dodijeljen bilo kojoj komunikaciji koja ulazi u javnu telefon - sku mrežu i ime i adresu pretplatnika ili ovlašćenog korisnika kome je adresa Internet Protokola (IP), ID korisnika ili telefonski broj dodijeljen u vrijeme komunikacije);

2) podatke potrebne za identifikovanje destinacije određene komunikacije kod mreža fiksne i mobilne telefonije (odabrani ili pozvani broj u slučajevima angažovanja dopunskih usluga, kao što su dostava poziva ili transfer poziva, broj ili brojevi na koje je poziv upućen i ime i adresa

pretplatnika ili ovlaštenog korisnika), Internet e-maila i Internet telefonije (ID korisnika ili broj telefona namjeravanog primaoca Internet telefonskog poziva i ime i adresa pretplatnika ili ovlaštenog korisnika i ID korisnika namjeravanog primaoca komunikacije);

3) podatke potrebne za identifikaciju datuma, vremena i trajanja određene komunikacije kod mreža fiksne i mobilne telefonije (datum, vrijeme početka i završetka komunikacije i dužina trajanja komunikacije), Internet pristupa, Internet e-mail-a i Internet telefonije (datum i vrijeme log-in i log-off usluge Internet pristupa, na osnovu određene vremenske zone, zajedno sa IP adresom, bilo dinamičkom ili statičkom, dodijeljenom od strane provajdera usluge Internet pristupa određenoj komunikaciji, korisnički ID pretplatnika ili ovlaštenog korisnika i datum i vrijeme log-in i log-off usluge Internet e-mail-a ili usluge Internet telefonije, na osnovu određene vremenske zone);

4) podatke potrebne za identifikaciju vrste komunikacije kod mreža fiksne i mobilne telefonije (telefonska usluga koja je korišćena), Internet e-mail-a i Internet telefonije (Internet usluga koja je korišćena);

5) podatke potrebne za identifikovanje komunikacione opreme korisnika ili utvrđivanja svrhe te opreme kod mreža fiksne telefonije (pozivajući i pozvani telefonski brojevi), mreža mobilne telefonije (pozivajući i pozvani telefonski brojevi, identitet međunarodnog mobilnog pretplatnika (skr. IMSI) strane koja poziva, identitet međunarodne mobilne opreme (skr. IMEI) strane koja poziva, IMSI strane koja je pozvana, IMEI strane koja je pozvana, u slučaju pre-paid usluga, datum i vrijeme početnog aktiviranja usluge i oznaka lokacije (Cell ID) sa koje je usluga aktivirana), Internet pristupa, Internet e-maila i Internet telefonije (pozivajući telefonski broj za biranje (dial-up) pristupa i digitalna pretplatnička linija (DSL) ili druga krajnja tačka pokretača komunikacije);

6) podatke potrebne za identifikovanje lokacije kod mobilne komunikacione opreme: oznaka lokacije (Cell ID), na početku komunikacije i podaci kojima se identifikuje geografska lokacija ćelija putem oznaka njihovih lokacija (Cell ID), prilikom svake promjene lokacije međunarodne mobilne opreme (skr. IMEI) tokom perioda za koji su podaci o komunikaciji zadržani.

Sigurnost zadržanih podataka

Član 128

(1) Operatori javnih komunikacionih mreža i usluga su obavezni da:

1) obezbijede da zadržani podaci budu istog kvaliteta i istog stepena sigurnosti i zaštite kao relevantni podaci na mreži;

2) obezbijede odgovarajućim tehničkim i organizacionim mjerama da zadržani podaci budu zaštićeni od nezakonitog ili slučajnog uništavanja, slučajnog gubitka ili izmjene, neovlaštenog ili nezakonitog čuvanja, obrade, pristupa ili otkrivanja;

3) obezbijede odgovarajućim tehničkim i organizacionim mjerama da zadržanim podacima mogu pristupiti isključivo lica sa posebnim ovlaštenjem;

4) zadržane podatke, osim onih kojima je pristupljeno i koji su sačuvani, unište na kraju propisanog perioda zadržavanja.

(2) Nadzor nad sprovođenjem mjera iz stava 1 ovog člana vrši nezavisni organ za zaštitu ličnih podataka.

POGLAVLJE XI NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 129

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, drugih propisa i akata donesenih na osnovu ovog zakona, kao i međunarodnih sporazuma i konvencija čiji je potpisnik Crna Gora, vrše ministarstvo nadležno za poslove elektronskih komunikacija i Agencija, u okvirima nadležnosti utvrđenih ovim zakonom.

Nadzor nad radom Agencije

Član 130

(1) Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Agencije vrši Ministarstvo, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Nadzor iz stava 1 ovog člana ne odnosi se na rad Agencije u dijelu koji se odnosi na regulatornu funkciju i regulatorna pravila.

Inspeksijski nadzor

Član 131

Poslove inspeksijskog nadzora iz člana 129 ovog zakona vrši inspektor za elektronske komunikacije Ministarstva, u skladu sa ovim zakonom i Zakonom o inspeksijskom nadzoru.

Nadležnost i ovlašćenja inspektora

Član 132

Pored ovlašćenja utvrđenih Zakonom o inspeksijskom nadzoru, inspektor je ovlašten da:

1) privremeno zabrani pružanje elektronskih komunikacionih usluga, ako se iste obavljaju bez propisane registracije i odobrenja Agencije i odredi mjere za sprječavanje daljeg protivzakonitog obavljanja djelatnosti;

2) zabrani rad radio stanice koja koristi frekvencije bez propisanog odobrenja i po potrebi odredi mjere da se onemogući njen rad – pečačenjem ili privremenim oduzimanjem opreme ili dijela opreme, uz izdavanje potvrde u pisanoj formi;

3) ograniči ili zabrani rad električnog uređaja koji suprotno propisima uzrokuje elektromagnetne smetnje i ometa rad elektronskih komunikacionih mreža ili opreme;

4) u saradnji sa tržišnom inspekcijom i organima unutrašnjih poslova, zabrani i onemogući prodaju ili eksploataciju elektronske komunikacione ili terminalne opreme koja se proizvodi ili uvozi na domaće tržište, ako ista ne zadovoljava tehničke, eksploatacione i druge zakonom propisane uslove za korišćenje;

5) kontroliše usklađenost rada sistema elektronskih komunikacija, shodno propisu Vlade, u vanrednim situacijama.

Stručni nadzor

Član 133

(1) Nadzor nad radom operatora koji su registrovani kod Agencije vrši Agencija preko nadzornika za elektronske komunikacije.

(2) Nadzornici za elektronske komunikacije samostalno obavljaju zadatke nadzora, u skladu sa Zakonom o inspeksijskom nadzoru i ovim zakonom.

(3) Nadzornici elektronskih komunikacija moraju ispunjavati uslove propisane zakonom.

Nadležnost i ovlašćenja nadzornika

Član 134

(1) U postupku stručnog nadzora, nadzornici za elektronske komunikacije:

1) kontrolišu ispunjenost uslova za korišćenje frekvencija i numeracije na osnovu izdatih odobrenja;

2) kontrolišu usklađenost radnih parametara sa propisanim normama i standardima: RR sistema, radiodifuznih predajnika, televizijskih predajnika, repetitorskih stanica, fiksni i prenosni radio stanica, bazni stanica mobilne telefonije i stanica radio mreža za bežični pristup, optičkih i žičanih prenosni sistema, sistema kablovske distribucije, telefonskih centrala fiksne i mobilne telefonije, lokalnih pretplatničkih mreža, pretplatničkih uređaja, terminalne i druge opreme;

3) utvrđuju porijeklo, lokaciju i identifikaciju izvora ometajućih zračenja i interferencija u radio-frekvencijskom spektru;

4) rade na blagovremenom otkrivanju radio-stanica koje koriste frekvencije bez odobrenja, suprotno zakonu;

5) ispituju usklađenost radnih parametara emisionih postrojenja sa propisanim normama, u cilju utvrđivanja njihovog uticaja na životnu sredinu;

6) utvrđuju ispunjenost propisanih normi kvaliteta usluga pri pružanju Univerzalnog servisa, kao i deklariranih parametara kvaliteta kod drugih vrsta usluga;

7) utvrđuju sigurnost mreža i usluga elektronskih komunikacija, kao i poštovanje odredbi zakona koje se tiču tajnosti komunikacija;

8) kontrolišu ispravnost tarifnih organa i pravilnost primjene odobrenih, odnosno javno objavljenih tarifa ;

9) kontrolišu primijenjene mjere zaštite uređaja i opreme ;

10) kontrolišu tehničku i drugu dokumentaciju (evidencije o stanju sistema, dozvole, odobrenja, ateste i sl.).

(2) Nadzornik za elektronske komunikacije je ovlašten da :

1) naredi operatoru, pružaocu usluga, odnosno vlasniku elektronske komunikacione opreme, da za potrebe stručnog pregleda omogući ulaz u poslovne prostorije i pristup opremi, da stavi na uvid potrebne podatke, tehničku i drugu dokumentaciju, kao i da isti, po potrebi, izvrši određena testiranja i mjerenja na svojoj opremi u skladu sa tehničkim resursima kojim raspolaže;

2) preduzima odgovarajuće mjere i nalaže operatoru da u razumnom roku otkloni nedostatke, ako se pri eksploataciji elektronskih komunikacionih mreža ili pružanju elektronskih komunikacionih usluga nepravilno primjenjuje ovaj zakon, propisi donešeni na osnovu ovog zakona, odnosno akti Agencije i važeći propisi i standardi;

3) naredi operatoru da otkloni nedostatke u radu radio stanice koja ne radi u skladu sa zakonom ili istoj privremeno zabrani rad, ukoliko pravi značajne smetnje koje ometaju rad druge elektronske komunikacione opreme;

4) po potrebi, izdaje naloge kontrolno mjernim centrima u cilju praćenja i utvrđivanja izvora interferencija i pribavljanja mjernih rezultata potrebnih za obavljanje stručnog nadzora;

5) u slučajevima težih povreda zakona, kada se kod nekog subjekta ustanovi obavljanje djelatnosti bez registracije ili odobrenja Agencije, blagovremeno informiše inspektora za elektronske komunikacije.

(3) Ovlašćena lica Agencije mogu na licu mjesta, kod operatora, vršiti kontrolu i uzimanje podataka neophodnih za izvršavanje poslova iz nadležnosti Agencije.

(4) Lica iz stava 3 ovog člana dužna su da čuvaju tajnost svih informacija o radu operatora koje saznaju pri svom radu (bilo da su to: poslovna tajna, lični podaci, tajni podaci i sl.).

Dokazivanje svojstva organa nadzora

Član 135

Inspektori i nadzornici elektronskih komunikacija, prilikom inspekcijskih, odnosno stručnih pregleda, svojstvo organa nadzora dokazuju legitimacijom, koju izdaje Ministarstvo.

Pravna sredstva

Član 136

Protiv rješenja izdatih u postupku inspekcijskog nadzora, odnosno u postupku stručnog nadzora, dopuštena je žalba Ministarstvu, u roku od osam dana od dana uručenja rješenja subjektu nadzora. Žalba na rješenje ne odlaže izvršenje rješenja.

POGLAVLJE XII KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 137

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori kazniče se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne dostavi podatke Agenciji (član 18 stav 1);
- 2) ne podnese zahtjev Agenciji prije početka izmjene ili prestanka obezbjeđivanja javnih komunikacionih mreža, odnosno pružanja javnih komunikacionih usluga (član 31 stav 2);
- 3) ne obezbjeđuje elektronske komunikacione mreže, odnosno ne pruža elektronske komunikacione usluge u izdvojenom pravnom licu ili ne vodi odvojeno računovodstvene evidencije za aktivnosti, vezano za obezbjeđivanje javnih elektronskih komunikacionih mreža ili pružanje usluga (član 35 stav 2);
- 4) ne obezbjeđuje obavezu prenosa programskog sadržaja koja je određena rješenjem Agencije (član 38);
- 5) ne objavi Referentnu ponudu za pružanje usluga interkonekcije, odnosno operatorskog pristupa u roku od 90 dana od dana izdavanja rješenja (član 44 stav 2);
- 6) ne primjenjuje suštinski jednake uslove i jednaki kvalitet pri pružanju usluge interkonekcije ili operatorskog pristupa svim operatorima koji pružaju suštinski jednake usluge, uključujući i one operatore koji su djelovi njegovog privrednog društva ili sa njime povezanog društva (član 45 stav 2);
- 7) ne obezbijedi preglednost svojih veleprodajnih ili internih obračunskih cijena (član 46 stav 2);
- 8) ne omogući pristup i korišćenje mogućnosti određenih elemenata elektronskih komunikacionih mreža i pripadajuće infrastrukture, uključujući i pristupnu mrežu (član 47 stav 2);
- 9) sa značajnom tržišnom snagom, zbog nedostatka efikasne konkurencije ili u cilju njenog suzbijanja, zadrži previsoke cijene ili prenisku razliku između maloprodajnih i veleprodajnih cijena, a ne dokaže da su cijene izračunate na osnovu troškova uz prihvatljivu stopu prinosa na investiciona ulaganja (član 48 st. 2 i 4);
- 10) pretplatnicima ne omogući pristup uslugama svih ostalih operatora javno dostupnih telefonskih usluga i troškovno ne formira cijene za operatorski pristup i interkonekciju u vezi sa izborom i predizborom operatora (član 49 st. 1 i 3);
- 11) ne izvrši obavezu regulisanja maloprodajnih cijena (član 50 stav 1);
- 12) ne izvrši obavezu obezbjeđivanja cjelokupnog minimalnog seta zakupljenih linija ili samo njegovog dijela (član 51 stav 2);
- 13) ne obezbjeđuje pružanje Univerzalnog servisa na području Crne Gore (član 54 stav 1);
- 14) koristi radio-frekvencije bez važećeg odobrenja za frekvencije (član 65 stav 1);
- 15) koristi numeraciju ili adrese bez važećeg odobrenja (član 89);
- 16) ne obezbjeđuje, o svom trošku, adekvatnu opremu i odgovarajuće interfejse (član 125 stav 1);
- 17) ne otpočne zakonito presrijetanje komunikacija po prijemu naloga ili ne vrši zakonito presrijetanje na način, u obimu i trajanju, po nalogu nadležnog organa (član 125 stav 2);
- 18) ne obezbijedi trajnu evidenciju presrijetanja podataka i ne izvrši zadržavanje podataka (član 125 stav 3);
- 19) ne zadrži kategoriju podataka koji se odnose na podatke potrebne za: pronalaženje i identifikaciju izvora određene komunikacije kod mreža fiksne i mobilne telefonije; identifikovanje destinacije određene komunikacije kod mreža fiksne i mobilne telefonije; identifikaciju datuma, vremena i trajanja određene komunikacije kod mreža fiksne i mibilne telefonije; identifikacije vrste komunikacije kod mreža fiksne i mobilne telefonije; identifikovanje komunikacione opreme korisnika ili utvrđivanja svrhe te opreme kod mreža fiksne i mobilne telefonije i identifikovanje lokacije kod mobilne komunikacione opreme (član 127 stav 1 tač. 1, 2, 3, 4, 5 i 6);

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom od trostrukog do desetostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

Član 138

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do dvjestapedesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne pregovara o zajedničkom korišćenju elektronske komunikacione infrastrukture ili ne odgovori na zahtjev u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva (član 33 stav 2);

2) na zahtjev Agencije, najmanje jednom u tri mjeseca, ne dostavi ažurirane podatke o svojim kapacitetima koji su od interesa za zajedničko korišćenje infrastrukture (član 33 stav 4);

3) ne pregovara o operatorskom pristupu i interkonekciji svojih mreža, ne objavi ažurirane podatke od interesa za obavljanje pregovora ili u roku ne odgovori na zahtjev za interkonekciju ili operatorski pristup (član 34 st. 1 i 2);

4) ne štiti povjerljivost svih podataka koji su razmijenili prilikom zaključivanja ugovora (član 34 stav 4);

5) ne obezbijedi pristup interfejsu aplikacionog programa ili elektronskog programskog vodiča ili isti ne obezbijedi pod pravednim i nediskriminatorskim uslovima (član 36 stav 3);

6) ne poštuje propisane zahtjeve vezane za rad digitalne radijske i televizijske korisničke opreme (član 36 stav 4);

7) njegovi sistemi sa uslovnim pristupom uslugama digitalne televizije ili radija operatoru javnih komunikacionih mreža ne omogućavaju potpunu kontrolu nad pružanjem usluga (član 37 stav 1);

8) ne obezbijedi tehničke usluge pod pravednim i nediskriminatorskim uslovima (član 37 stav 2);

9) ne vodi posebno računovodstvo za sisteme sa uslovnim pristupom (član 37 stav 3);

10) u propisanom roku ne ažurira redovno podatke u Univerzalnom imeniku, odnosno podatke koje daje Univerzalna služba informacija (član 53 stav 3);

11) ne omogući dostupnost podataka iz zajedničke baze u obimu koji odgovara potrebama operatora Univerzalnog imenika (član 53 stav 4);

12) cijene usluga, koje se pružaju u okviru Univerzalnog servisa, nijesu jednake na cjelokupnom području Crne Gore (član 55 stav 2);

13) na zahtjev Agencije ne ponudi posebne tarife ili posebne pakete za korisnike sa niskim primanjima ili lica sa invaliditetom, koje su različite od onih koje se u te svrhe obezbjeđuju pod komercijalnim uslovima (član 55 stav 4);

14) nezavisno od opštih obaveza vezanih za prava korisnika, ne odredi rasčlanjivanje cijene i opšte uslove pružanja usluga ili pretplatnicima ne obezbijedi jednu ili više mogućnosti za kontrolu utroška (član 55 stav 6 tač. 1 i 2);

15) ne plaća doprinos pružaocu usluga Univerzalnog servisa u roku i iznosu koji je rješenjem odredila Agencija (član 58 stav 3);

16) ne obavijesti Agenciju o prihodima iz obezbjeđivanja javnih komunikacionih mreža, odnosno vršenja javnih komunikacionih usluga, u određenom roku (član 58 stav 4);

17) ometa Agenciju prilikom pregleda podataka ili ocijene prihoda (član 32 stav 6 ili član 58 stav 5);

18) odlukom ne odredi svoje zaposlene koji za vrijeme štrajka moraju omogućiti neometano vršenje Univerzalnog servisa (član 59);

19) ne donese plan mjera za vršenje usluga u vanrednim okolnostima, odnosno te mjere ne sprovodi za vrijeme trajanja okolnosti za koje su bile donijete, osim ako je bilo nemoguće zbog više sile (član 60 stav 1);

20) ne obezbjeđuje neprekidni pristup broju za pozive u nevolji i njegovo korišćenje u vanrednim okolnostima (član 60 stav 3);

21) u slučajevima ispada mreže, ratnog ili vanrednog stanja i prilikom prirodnih i drugih katastrofa ne izvrši prilagođavanje u skladu sa zahtjevom nadležnog organa ili ne omogućava funkciju prednosti (član 60 stav 2 i član 61 stav 1);

- 22) koristi pristupne tačke sa prednošću suprotno aktu Vlade (član 61 stav 2);
- 23) bez prethodne saglasnosti Agencije prenese pravo na korišćenje radio-frekvencija (član 79);
- 24) bez prethodne saglasnosti Agencije prenese pravo na korišćenje brojeva (član 94);
- 25) cijene međumrežnog povezivanja pri prenosu brojeva nijesu troškovno orijentisane (član 98 stav 3);
- 26) svojim korisnicima ne omogućava besplatno biranje brojeva hitnih službi ili odgovarajuće identifikacije (član 100 stav 1);
- 27) u skladu sa propisima ne objavi pregledne informacije o važećim cijenama i tarifama i o opštim uslovima pristupa i korišćenja javnih telefonskih usluga (član 102 stav 2);
- 28) ne sačini pretplatnički ugovor u skladu sa aktom Agencije (član 104 stav 2);
- 29) svojim pretplatnicima ne omoguće prenosivost broja pri promjeni operatora ili pružaoca usluge (član 110 stav 4) ;
- 30) ne preduzima tehničke i organizacione mjere na način da obezbijedi bezbjednost svoje mreže i svojih usluga (član 112 stav 1);
- 31) blagovremeno ne obavijesti Agenciju i korisnike u slučaju da postoji mogućnost uticaja na sigurnost komunikacije (član 112 stav 2);
- 32) ograniči pristup svojim uslugama, odnosno pretplatnika isključi i prekine pretplatnički ugovor, preduzme druge mjere koji nijesu utvrđene ugovorom ili opštim uslovima ili mjere koje sprovodi su diskriminatorne i nijesu srazmjerne prekršaju (član 115 stav 1);
- 33) na pouzdan način ne upozori pretplatnika o povredama obaveza iz pretplatničkog ugovora (član 115 stav 2) ;
- 34) preduzme mjere prije konačne odluke Agencije, a pretplatnik je podnio prigovor, odnosno žalbu na visinu iznosa računa (član 115 stav 4);
- 35) uskrati korisniku usluge koje nijesu predmet spora prije konačne odluke Agencije, ukoliko je to moguće, ili ako ograniči pristup i korišćenje jedinstvenog evropskog telefonskog broja za pozive u nevolji - "112 " (član 115 stav 5);
- 36) ne obavijesti korisnike i Agenciju (član 116 stav 1);
- 37) na jasan način ne obavijesti korisnika o namjeni obrade podataka i istovremeno ne ponudi mogućnost da izrazi saglasnost ili odbije takvu obradu (član 119 stav 3) ;
- 38) ne štiti povjerljivost elektronskih komunikacija (član 119 stav 4);
- 39) podatke o korisniku koristi izvan opsega koji su dozvoljeni (član 120 stav 4);
- 40) podatke o saobraćaju po završenoj obavezi ne briše ili napravi bezimenim (član 121 stav 1);
- 41) ne dobije prethodnu saglasnost pretplatnika, odnosno korisnika (član 121 stav 3);
- 42) ne obrađuje na propisani način podatke o lokaciji (član 123 stav 1);
- 43) korisniku ili pretplatniku uskrati pravo da privremeno odbije obradu podataka (član 123 stav 2) ;
- 44) podatke o saobraćaju obrađuju lica koja nijesu za to ovlašćena (član 123 stav 3);
- 45) elektronsku adresu kupca koristi za neposrednu prodaju, ako je kupac takvu neposrednu prodaju odbio (član 124 stav 1);
- 46) koristi elektronske komunikacije za neposrednu prodaju bez saglasnosti pretplatnika (član 124 stav 3);
- 47) prilikom neposredne prodaje korišćenjem elektronskih komunikacija prikriva identitet , koristi lažni identitet ili lažnu adresu (član 124 stav 4) ;
- 48) ne obavlja propisane procedure za zadržavanje podataka (član 126 stav 4).
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od jedne polovine do petnaestostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom od trostrukog do osmostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

Član 139

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do dvjestostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) elektronska komunikaciona mreža i terminalna oprema namijenjena za priključenje na javnu elektronsku mrežu ne ispunjavaju propisane tehničke uslove (član 25 stav 1) ;

2) elektronske komunikacione mreže za emitovanje usluga digitalne televizije ne planira tako da se po njima mogu emitovati i usluge i programi televizije širokog ekrana (član 36 stav 1);

3) ne očuva format za distribuciju digitalnih TV programa do TV prijemnika širokog ekrana (član 36 stav 2) ;

4) ne koriste radio-frekvencije na osnovu rješenja o odobrenju korišćenja radio-frekvencija (član 65 stav 1);

5) ne koristi brojeve ili serije brojeva iz Plana numeracije ili Plana adresiranja na osnovu Odobrenja za korišćenje numeracije ili adrese (član 89);

6) ne omogući korisnicima iz drugih država da pozivaju na negeografske brojeve u Crnoj Gori, ako je to tehnički izvodljivo i ekonomski opravdano (član 101);

7) pretplatnički ugovor ne sadrži sve propisane elemente (član 104 st. 2 i 3) ;

8) ne obavijesti svoje pretplatnike o izmjenama uslova definisanih pretplatničkim ugovorom najmanje 30 dana prije tih izmjena (član 104 stav 5);

9) pretplatnicima ne omogući zabranu unošenja njihovih podataka u imenik, na njihov zahtjev (član 111 stav 1);

10) pretplatniku ne omogući besplatnu informaciju o svrsi i daljoj upotrebi štampanog ili elektronskog pretplatničkog imenika koji sadrži njegove lične podatke (član 111 stav 2);

11) odbije upis u javni pretplatnički imenik ili ne omogućava besplatno provjeravanje izmjena ili brisanje ličnih podataka i informisanje o toj mogućnosti (član 111 stav 1 i 2);

12) ne vrši tačan obračun usluga po raščlanjenosti računa i ne omogući korisnicima uvid u te podatke, tj. korisnicima ne izda bez naknade detaljan račun (član 113 stav 1);

13) prilikom ispostavljanja svakog računa besplatno ne dostavi pretplatnicima osnovni stepen raščlanjivanja računa ili ako taj račun ne sadrži sve potrebne podatke (član 113 st. 2 i 3);

14) ne objavi u opštim uslovima viši stepen raščlanjivanja računa ili ako obračuna veću cijenu za viši stepen raščlanjivanja računa u odnosu na stvarne troškove (član 113 stav 5);

15) omogući korišćenje sakupljenih podataka o korisniku suprotno propisanim uslovima (član 121 stav 4);

16) ne obezbjeđuje mogućnosti sprječavanja identifikacije kako je to propisano (član 122);

17) prije dobijanja saglasnosti ne upozna korisnika ili pretplatnika o tipu lokacijskih podataka koji će biti obrađeni i o svrsi i trajanju obrade i mogućnosti prenosa trećim licima (član 123 stav 1);

18) ne omogući korisniku ili pretplatniku da na jednostavan i besplatan način privremeno odbije obradu lokacijskih podataka, koji nijesu podaci o saobraćaju, prilikom svake konekcije na komunikacionu mrežu ili svakog prenosa saobraćaja (član 123 stav 2);

19) prethodno ne pribavi saglasnost pretplatnika, koristi u svrhu direktnog marketinga pozivne automate, faksimil uređaje ili elektronsku poštu (član 124 stav 1).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od jedne polovine do desetostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom od trostrukog do šestostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

Član 140

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do stopedesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne pokrije troškove izmještanja, izmjene ili proširenja objekata i sredstava (član 29 stav 2);

2) ne obavijesti Agenciju u propisanom roku o izmjeni podataka (član 31 stav 7);

3) ne omogući svojim pretplatnicima upis u Univerzalni imenik, ili ne stavi na raspolaganje podatke iz zajedničke baze podataka za potrebe Univerzalnog imenika i pretplatnicima ne obezbijedi pristup do Univerzalne tj. odgovarajuće službe informacija u drugim državama (član 53 st. 1, 2, 3 i 4);

4) ne dostavlja redovno Agenciji informacije o promjeni kvaliteta usluga, odnosno, najmanje jedanput godišnje ne objavi ažurirane podatke o kvalitetu usluga (član 56 stav 2);

5) koristi radio-frekvencije bez rješenja o odobrenju za radio-frekvencije (član 65 stav 1);

6) ne djeluje u skladu sa odobrenjem o korišćenju radio-frekvencija ili uslovima njihovog korišćenja ili frekvencije koje se koriste bez odobrenja ne koristi na propisan način (član 65 stav 2 i čl. 75 i 76);

7) u roku ne obavijesti Agenciju o promjeni podataka o nosiocu odobrenja (član 75 stav 3 i član 91 stav 2);

8) vrši korišćenje ili priključivanje na javnu komunikacionu mrežu radio ili telekomunikacionu terminalnu opremu koja nije u saglasnosti sa zakonom i drugim propisima (član 85 stav 1);

9) ne omogući hitnim službama besplatno prikazivanje identifikacije pozivajuće linije, kao i lociranje poziva, a to je tehnički moguće (član 100 stav 2);

10) ne udovolji zahtjevu korisnika priključenje radio ili telekomunikacione terminalne opreme, ako ista ispunjava zahtjeve (član 105 stav 1);

11) ne objavi odgovarajuće i ažurirane podatke o kvalitetu svojih usluga ili ih ne dostavi Agenciji (član 106 stav 3);

12) prilikom pružanja usluge preusmjeravanje poziva ne omogućava pretplatnicima da besplatno i jednostavnim sredstvima spriječe automatsko preusmjeravanje poziva od strane trećih lica na svoj terminal (član 108).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od jedne polovine do desetostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom od trostrukog do petostrukog iznosa najniže cijene rada u Crnoj Gori.

POGLAVLJE XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Postojeće licence

Član 141

(1) Važeće licence izdate od Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost i Agencije za radio difuziju usaglasiće se sa ovim zakonom u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Važeće licence izdate od Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost usaglasiće se sa odredbama člana 125 ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Dozvole za nabavku i postavljanje radio-stanica, dozvole za rad na radio-stanicama i privremene dozvole za radio-stanice izdate po Zakonu o telekomunikacijama i Zakonu o radiodifuziji će važiti do isteka roka na koji su izdate.

(4) Postojeći operatori koji rade na osnovu izdatih licenci Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost i Agencije za radiodifuziju, produžavaju vršenje djelatnosti u skladu sa tim aktima do izdavanja odobrenja i drugih akata u skladu sa ovim zakonom.

(5) Nosioци licenci koje je izdala Agencija za telekomunikacije i poštansku djelatnost biće uneseni u registar operatora i dobiće odobrenja za korišćenje ograničenih resursa saglasno postojećim licencama.

(6) Nosioци licenci koje je izdala Agencija za radiodifuziju biće uneseni u registar operatora i dobiće odobrenja za korišćenje frekvencija saglasno postojećim licencama.

(7) Postupci započeti po Zakonu o telekomunikacijama okončaće se po tom zakonu.

Početak rada Agencije

Član 142

(1) Agencija za telekomunikacije i poštansku djelatnost nastavlja rad kao Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost .

(2) Vlada će imenovati predsjednika i članove Savjeta Agencije najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Savjet će imenovati direktora Agencije u roku od 30 dana od dana konstituisanja Savjeta.

(4) Savjet će donijeti statut Agencije u roku od 30 dana od dana imenovanja predsjednika i članova Savjeta.

(5) Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona preuzeti dio osnovnih sredstava, pripadajući softver Agencije za radio-difuziju i zaposlene za obavljanje djelatnosti koja proizilazi iz nadležnosti Agencije.

Operatori sa značajnom tržišnom snagom

Član 143

(1) Agencija će obaviti analizu tržišta i odrediti operatore sa značajnom tržišnom snagom u toku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona .

(2) Do određivanja operatora saglasno analizi iz stava 1 ovog člana smatraće se da je:

1) Crnogorski Telekom operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištima za fiksne govorne telefonske mreže i usluge, uključujući i tržište za pristup mreži za prenos podataka i iznajmljenim linijama;

2) Svi operatori telefonskih mreža su operatori sa značajnom tržišnom snagom na tržištima usluge terminacije poziva u svojim mrežama;

3) Radiodifuzni Centar je operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištu usluga prenosa i emisije radiodifuznih signala.

Realizacija Univerzalnog servisa

Član 144

Agencija će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti akte iz člana 8 ovog zakona i raspisati tender za izbor operatora Univerzalnog servisa.

Minimalni set iznajmljenih linija

Član 145

Ministarstvo će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti podzakonski akt u skladu sa članom 51 ovog zakona.

Ostale aktivnosti na ispunjenju odredbi zakona

Član 146

(1) Ukoliko nije drukčije određeno ovim zakonom, operatori, Agencija i Ministarstvo će u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona izvršiti tehničke adaptacije i aktivnosti koje omogućavaju primjenu ovog zakona.

(2) Operatori će u roku od 12 mjeseci dostavi nadležnim organima sve potrebne podatke, u skladu sa ovom zakonom.

Naknade

Član 147

Godišnje regulatorne naknade obračunate po Zakonu o telekomunikacijama i Zakonu o radiodifuziji naplaćivaće se u obračunatom iznosu do 31.12.2008. godine, odnosno do kraja obračunskog perioda za koji je naknada unaprijed plaćena.

Donošenje propisa

Član 148

(1) Ministarstvo će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti propise o obaveznom plaćanju naknada u visini stvarnih troškova iz čl. 84 i 97 ovog zakona.

(2) Ministarstvo će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti ostale propise u skladu sa ovim zakonom.

(3) Agencija će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti propise u skladu sa ovim zakonom.

(4) Do stupanja na snagu propisa donesenih na osnovu ovog zakona primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o telekomunikacijama i Zakona o radiodifuziji, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Prestanak važenja propisa

Član 149

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o telekomunikacijama ("Službeni list RCG", br. 59/00), kao i odredbe člana 2 stav 1 tač. 2, 5 i 9, člana 3 stav 1 tač. 4, 5 i 7, člana 4 stav 1 al. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 i 34, člana 6 stav 1 alineja 2, člana 7 stav 1 tač. 1, 2, 4, 6, 7, 9 i 15 i stava 2, člana 8 stav 1, člana 21 stav 1 tač. 1, 2, 5, 6, 7 i 8, člana 26 stav 1 tačka 4, člana 28 stav 1 tač. 2, 3 i 4, čl. 31, 32, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45 i 46, člana 53 stav 2 tač. 1 i 2 i tačka 3 u dijelu koji se odnosi na emisionu tehniku, čl. 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, poglavlje 6 Preduzeće za prenos i emitovanje radio-difuznih signala čl. 80 do 85, čl. 89, 90, 91, 115, 116, 119 i 130 Zakona o radio-difuziji ("Službeni list RCG", br. 51/02, 62/02 i 56/04).

Stupanje na snagu zakona

Član 150

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore."

SU-SK Broj 01-422/13
Podgorica, 29. jula 2008. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

PREDSJEDNIK

Ranko Krivokapić

